

mpkslas • menas literatūra

DRAUGAS

ANTEJOJI DALIS / 1975 METAI

GRUODZIO MEN. 6 D. / DECEMBER 6, 1975

PART TWO — Nr. 235 (49)

Šiame numery

**Būkime stebukladariais.
Bronio Railos "Paguodos"
tritolmį užsklendžiant.
Literatūros premijos ir bombos.
Neišdylantys skaudžių
vasarų įspaudai.
Rainer Maria Rilke eilėrašciai.
Hamiltono mergaičių choro
koncertas.
Nauji leidiniai.
Spygliai ir dygliai.**

Kertinė paraštė

BŪKIME STEBUKLADARIAIS

Tur būt, iš karto pasakysite, kad šitokia Kertinė paraštė ant-
rašė yra tik jausminė patetika ir
daugiau nieko. Mat, stebuklais ti-
kinčiųjų šiandien, kaip atrodo,
yra kur kas mažiau negu kada
nors praeityje. Tačiau ne vien
Dievo visagalybė, bet ir žmogaus
valia daro, galima sakyti, stebuk-
lus. Tik pastarojo stebuklais šiandien
mažiausiai tikima, kai tiek
milijonų žmonių turi vilkti sum-
kų vergijos jungą, kėsti alkį ir
kitoki paniekimą. Argumentų
skęptikai gali lengvai gyvenimo
tikrovėje rasti. Jiems kartais
ir mes, išeiviai, lengvai pasiduodam
ir nuleidžiame savo stebuk-
ladares rankas, pamiršdami, kad
tų pačių išeivių pastangomis jau
ne vienas stebuklas, vaizdžiai
kalbant, yra padarytas.

Kai patys sau esame kartais
gana dideli skeptikai, tai svetimi-
ji mums, net kaimyniškai ir ne-
piktai pavydėdami, pirštu priki-
šamai mūsų stebukladariškus
darbus parodo. Ne vienam kitos
tautybės išeiviui tokie lietuvių
svetimos padangės padaryti,
beveik neįtikėtini dalykai yra:
Lietuvių Enciklopedijos 36 to-
mų išleidimas, Encyclopaedia Li-
tuonica 6 tomai, ir po 30 metų
pastarosios išeivių bangos gyvas
literatūrinis gyvenimas, tūkstan-
čius šokėjų sutraukiančios tauti-
nių šokių šventės, platus ir pa-
lyginti gerai organizuotas litua-
nistinio švietimo tinklas, Chica-
gos Lietuvių operos kolektyvas ir
t. t. ir t. t.

Be abejo, jau daugiau 20 metų
anglų kalba leidžiamas "Litua-
nus" žurnalas yra taipgi pir-
maeilis išeiviškosios mūsų veiklos
stebuklas. 20 metų tokiam dar-
be išsėsti nėra juokai. O tai savo
kryptimi ir savo intelektualinių
lygių yra aplamai pirmapradis
visoje šimtameitinėje lietuvių iše-
ivijoje. Naujiena jau ir ta, kad
žurnalas sumanytas ir pradėtas
leisti jaunosios, daugiausia jau
čia išsimokslinusios mūsų švie-
suolių kartos. Su akademinio
žvilgsniu į visas Lietuvos ir lietu-
vių visuomenines ir kultūrinis

problemas pirmą kartą žvelgta,
ne prisitaikant prie pilkosios ma-
sės, bet stengiantis pasiekti inte-
lektualinį pasaulio klotą, prisi-
statant lygiais jam partneriais. Ir
padaryta labai labai daug. Jau
vien tai, kad "Lituanus" kom-
plektas galima rasti šio krašto
universitetų bibliotekose, kad jis
pasiekia daugelį angliškai kal-
bančių ir suprantančių pasaulio
politikų bei kultūrininkų, yra ne-
įkainojamos vertės mūsų kovos
veiksny. Ir ne vien kokių dienini-
nių suvažiavimų ar kongresų (ir
tokių labai reikia) žaibu sublyk-
sėjęs faktas, bet ištisus dešimtme-
čius pastoviai ir atkakliai intelek-
tualiniu darbu pasaulio protus
nušviečiantis žiburys.

Konkretybių norinčiam galė-
tume rodyti čia nors ir tokią sta-
tistiką. Dvidešimtyje metų Litua-
nus toms pasauliui buvo pa-
teikta 6000 puslapių lituanisti-
nės ir aplamai baltistinės me-
džiagos. Literatūrinių studijų ir
straipsnių buvo atspausdinta 70.
Meno klausimais buvo 57
straipsniai. Ekonomiką lietė 14,
švietimą — 10, istoriją — 38,
lingvistiką — 29, muziką — 11,
filosofiją — 11, sociologiją ir an-
tropologiją 20, bibliografiją — 15.
Dokumentinės medžiagos buvo
atspausdinta 40 vienetų. Apie 100
mūsų grožinės literatūros verti-
mų buvo atskirais pluoštais pa-
teikta "Lituanus" skaitytojams;
recenzuota 75 knygos ir kt. Tai
nepaprastos lietuviškosios bran-
genybės, dovanotos šviesiesiems
pasaulio protams ir tomas po to-
mo sudėtos į lengvai pasiekiamas
bibliotekų lentynas.

Zinoma, šiuo metu labiausiai
retūteme būti dėkingi "Lituanus"
redaktoriams: Antanui Klimui,
Tomui Remeikiui, J. A. Račkaus-
kui ir Broniui Vaškeiui. Supran-
tama, tokį leidinį išeiviskose są-
lygose leisti nėra lengva. Todėl
išskirtinė padėka čia turėtų tekti
ir žurnalo administraciniui — fi-
nansinių reikalų tvarkytojui Jo-
nui Kučėnui. Galėtume tiesiog sa-
kyti: kuo juozas Kapočius buvo
ir yra mūsų lietuviškajai ir angli-

„Paguodos“ tritolmį užsklendžiant

VYTAUTAS A. JONYNAS

Bronys Raila, PAGUODA. Akimirk-
nių kronikos 6. Trečia dalis. Nidos
klubo leidinys Nr. 94, 1975 m. Knyga
398 psl., kaina kietais viršeliais \$7.50,
minkštais — \$6.50, gaunama ir "Drau-
ge".

Visad apmaudu prisipažinti,
pasiklydus. Ar nieko dėtoj girai-
tėj, ar nepažįstamam kvartale,
kur viskas taip paprasta, nesudė-
tinga... Tokia savijauta apėmė,
atvertus III-ją "Paguodos" dalį.

Aptardamas dvi pirmąsias (da-
bar lyg ir savaime suprantama,
pasak redaktoriaus, kad kalbėčiau
apie paskutinę), ne sykį galėjau
teisintis, kad vertėtų palūkti su
kategoriskais teigimais, kol iš-
ryškės šio tritolmio visuma. Ne-
seniai pasirodęs trečiasis tomas at-
veria tokį panoraminį vaizdą.
Bet recenzentui iškyla nauji
kliūviniai: vargas surikiuoti dė-
ningai palaidus išpūdzius, baimė
kartotis... Nieko nepadarysi —
knyga apgauli savo sandara. Ska-
tydamas šią paskutinę "Paguo-
dos" dalį, skaitytojas, žinoma, su-
vokia, kad autoriui norėjosi at-
rinkti iš gausios savo publicisti-
kos tai, kas jo nuomone, nepase-
nė, kūrybingo, aktualaus. Apssi-
bojant vien pateikta medžiaga,
gal ir būtų galima kategorizuoti
jo kūrybos pobūdį, bet recen-
zentui visad liks abejonė, kad jo
nuosprendis yra reliatyvus, nes
liečia toji netilpusi rinkinini me-
džiaga (nėskaitant straipsnelių,
rašytų slapyvardžiais "Akira-
čius" ir kitur, kurie, kas žino,
gal suteiktų Railos publicistikai
kitoki profilį. Laimei, Raila aprū-
pina kiekvieną "Paguodos" dalį
įžanga, nusakanti leidinio sie-
kiamybę, ir tai vis šios tokios
gali.

Jos esama ir šiuo atveju. Au-
torius iškelia trivioj kritikos reikš-
mę literatūros klestėjime, pasi-
piktina išsilažėjusia mūsų visu-
menės kritiško žodžio nepakanta,
naivia žurnalisto samprata, at-
seit — visom diskriminacijom,
kurių išdavo užėina visiško dvasi-
nio nesidomėjimo sausra. Atro-
dytu, kad po tokios įžangos lauk-
tina straipsnių, nagrinėjančių
ryškesnius išeivijos literatūros
veikalus. Deja, ne visai taip. Iš
viso, iš pirmo žvilgsnio ši tre-
čioji "Paguodos" dalis pasima-
to kažkaip nuožulni. Tiesa, pa-

kajai lituanistikos enciklopedijai,
tuo šiuo metu "Lituanus" žurna-
lui yra Jonas Kučėnas.

Tačiau aišku kaip dieną, kad
be lietuviškosios visuomenės re-
alios, plačios paramos bei dėme-
sio redakcija ir administratorius
turėtų nuleisti rankas, stebuklo
nepadarė. Tačiau šia prasme tie-
tikėjimo nėra pametę. Kaip tik
prieškalėdiniu laišku "Litua-
nus" asmeniškai kreipiasi į visus
geros valios lietuvius, prašant at-
naujinti prenumeratas, o taipgi
"Lituanus" užprenumeruoti,
kaip kalėdinę dovaną, pažista-
moms amerikiečiams. Ypač pra-

Pranas Lapė

Jaunoji laumė

čioj pirmojoj skyrelio "Kai vėją
nutyta" dalyje Raila gerokai pa-
taršo (vaizdžiai ir įtikinamai) P.
Tarulio "Vilniaus rūbą". Bet tai
jam priemonė nuklysti į atsimini-
mų platumas ir nostalgikai,
jausmingai ir gyvai nupiešti "Ke-
turių vėjų" užarimo laikus. Tiesa,
kiek toliau, autorius tvvoja kaip
reikiant Gliudai už jo "Agoni-
ją" ir "Čiurlionį" (tekų pirma
visko susitart, ar jie vadintini li-
teratūros kūriniais), bet šiaip ap-
tariamoj knygoj literatūrinės kri-
tikos nėra. Kituose skyriuose Rai-
la rašo apie teatrą, nepaigalėda-
mas, kaip visada, prisiminimų,
apie "Antrojo kaimo" stilių, lie-
tuviškas plokšteles, kalbos daly-
kus, filmų surogatus, kol, užsi-
gašęs prie samprotavimų ar ga-
lima "suprasti" meną, tolydžio
nuklimpsta į kasdieninės Kalifor-
nijos buitės aprašymus. Žinia,
leistina šioj vietoj prisiminti, kad
žurnalistikoj, kaip kiekviename
literatūros žanre, ne tiek svarbu

apie ką kalbama, bet kaip kalba-
ma. Ir šia prasme, trečioji "Pa-
guodos" dalis savo nuotaikų zig-
zagais, minčių įvairybė, satyrinio
dažo sodrumu, pastabų taiklu-
mu, stilistiniu išbaigtumu vinje-
tose, yra, rasit, spalvingesnė, rai-
besnė už pirmąsias tritolmio da-
lis. Kiekvienu atveju, ji labiau
primena pafrontės dangų santė-
myje, kai lėktuvai, būdavo, pa-
kabina "lempas", negu kokį pa-
vargusį "ka-buvo-pasakes, karto-
jo-kartojo" tįsalą. Skaitytoją pasi-
tinka žvalus, aštraus proto, ku-
pinas sąmojaus padauža, žurna-
listas — visuomenininkas, "ani-
mateur culturel", jautriai pery-
venęs išeivijos gyvenimo pra-
giedrusius ir slogučius, ir mažą
ką turįs bendro su paniūriakiu,
surūgėliu "kritiku - moralistu", i-
kurių cypė buvo Raila istūmęs V.
Kulbokas leidinyje "Lietuvių li-
teratūra svetur".

Dauguma knygų talpinamų
straipsnių yra rašyta 1962-1966
metų būvyje. Vienas kitas vėliau.
Tam tikra dalis (stambesnė šiuo
kart) tačiau siekia 1950 metų pra-
džią. Vienas net 1948 metus. Ro-
dos, būtų natūralu, kad kai kas
pasimatyty nudvankusiu, nublu-
kusiu, netekusiu blizgesio ir dir-
gesio dalykėliu. Ne taip jau leng-
va, redaguojant tokį leidinį, iš-
vengti apybraižų, kurios sukelia
nostalgiją arba kurioms autorius
jaučia sentimentą. Be abejo, šie
dalykai veikė Railos atranką ir
nebūtinai jo ir skaitytojo skoniai
visada sutaps. Skaitytojas gal ir
pateisins kai kuriuos sąmoningai
įterptus disonansinius akordus
kaip pvz. "Kas beliko iš "amba-
sadorių", bet jam mažiau priim-

ama tėvu, kad jie jau čia išsi-
mokslinusius ir neblogoi įsikū-
rusiems savo vaikams "Lituanus"
užprenumeruoti kaip sąžinės
balsą. Gal būt, laikinis jaunikių
atšokimas nuo lietuviškų reikalų
"Lituanus" lankymu vėl bus pa-
suktas labiau lietuviškąja krypti-
mi.

Todėl nesuklinkime, būki-
me stebukladariais ir nepasiliki-
me "Lituanus" reikalui kurti.
"Lituanus" metinė prenumerata
8 dol. Redakcijos ir administra-
cijos adresas: Lituanus, 6621 So.
Troy St., Chicago, Ill. 60629.

k. brd,

ham braižą primenančių kompo-
zicinių išbaigtumų, jos gali dra-
siai rungtis su eilės išeivių no-
velistų (Barono, Barėno ir t. t.)
kūriniais. Ypač makabriško at-
švaito "Tubaiforų klubas", be
graudenimų nusakantis, kur yra
dvasinės skurdėvystės finišo li-
nija.

Nenoromis klausies savęs, ar
vertinant Railos kritiką, netektų
ieškoti išeities taško jo identi-
fikavimesi su skaitytoju. Dem-
onstruoti savo žinių bagažą,
erudiciją, svaigint ir svaigintis sa-
vo sąmojom ar žodžio elegancija,
be abejo, malonus dalykas kiek-
vienam intelektualui. Nestinga tu
aprašyti ir "Paguodos" trečiojo
dalyje. Bet, įdėmiau pažvelgus,
Railos kritikos svorio centras yra
kažkur kitur. Neužmirština, kad
"Paguodos" tritolmis yra "Aki-
mirknių kronikos" ištaka. Filmi-
nis montažas, atliktas, naudojan-
tis senomis juostomis. Pirmoji
staigmena yra ta, kad jos, kaip
bebūtų, savo visuma nepaseno.

Raila yra puikus stebėtojas ir
komentuotojas. Bet jis taip pat
ir sokratinio tipo žmogus. Išsky-
rus "Motorizuoto degenerato so-
natą", kur jo nervai neišlaiko ir
jisai pakelia toną, jis vengia pa-
mokslauti, skėrytiotis iš ambo-
nos. Jis veikiau primena elegan-
tišką, minklų, gerai pasiruošusį
fechtuotoją, negu žalgrinį ma-
kaulių talžytoją. Jei bendra "Pa-
guodos" trečiosios dalies siekia-
mybe laikytina autorius pastan-
ga priminti skaitytojų, kad iše-
ivijos dvasiniame gyvenime būta
šokių tokių prosvaičių, tai ly-
giagrečiai pastebima, kaip Raila
savo publicistika siekė sistemini-
gai, bet nepastebimai, plėsti skai-
tytojų akiračius, lavinti jų skonį.
Įtikinti juos kai kurių išsilažė-
sių snobizmų menkavertybe. Rai-
los publicistika skiriama gyvam,
konkrečiam, "hic et nunc" lietu-
viui išeiviui, kuris "vasarą vasa-
roja, taisydamas sveikatą stipres-
niu užkandžiu, gindamas nuo
karščių pavėsio ir gausenių gėra-
lu". Skiriama tiems tubaiforams,
Sventos Mūrininkystės išpažinė-
jams (kurių triušą praeivis pra-
nokėjai, ir tai bus Danguos at-
pildas), ne kokiems skeltana-
giams inteligentams. Autoriui
puikiai pažįstama tų piliečių psi-
chologija, pomėgis prašnekti
aukštom temom apie menus, jų
nepakanta humorui, užgaidos pa-
filosofuoti, dar labiau pasirodyt
prieš kitus.

Todėl nei kiek nenuostabu, jei
Raila ras reikalo prašnektinti skai-
tytoją šneka apie "absurdo te-
atra" arba atpasakoti jam A. Vol-
lard atsiminimų turinį. Tenka
pripažinti, kad savo skaitinius
Raila atpasakoja labai grakščiai.
Nenuostabu, kad jis primins J.
Stroliai, jog "laimei, sufokstrosai,
valsais, ir tangiukais mūsų tau-
ta vis dar nežuvo, nors priešini-
goji partija, gal ne be reikalo ga-
lėtų įrodinėti, kad ji išliko gyva
ir prisikėlė tik su liaudies daino-
mis". Suprantama taip pat kodėl,
išsėdamas ginti "Antrojo kaimo",
jis sako tam tubaiforui, kuris pa-
gal gero auklėjimo nuostatus tu-
rėtų būti operų maniakų, jog
"nepamirština, kad ir geras "ka-
baretas" yra viena iš teatro ža-
kelių, meniškai ir sociališkai kar-
tais dargi paveikesnė už kitas".
Numanu, kad literatūra jam tik
viena meno sričių, jokia ten ka-

(Nukelta 2 psl.)

"PAGUODOS" TRITOMI UŽSKLENDŽIANT

(Atkelta iš 1 psl.)

ro lauko karalienė, kad tai tek-
ty skirti išskirtinai dėmesį. Ne
vien Raila neturi laiko susimasty-
ti, kad Radausko ar Nykos-Niliū-
no (Lradūno jis visai nemini)
poetizacija gal būtų priimtinesnė tam
tubaišoriui už Carneckaitės-Sims
eiles, protarpiais jis nenoromis ne-
pagalvojęs sėja naujų prietarų ir
šobizmo sėklas: "Gėlė literatūroje,
net Ostrausko, Landsbergio, Skė-
mos ir Mackaus neužmirštanti,
vis dar nedaug drąsos, per daug
"tradicijos", epigonizmo ir kar-
tojimosi". To tik bereikia nekal-
toms ausytėms.

Žodžių, laikraščio auditorija
veikia, kaip tea bebūtų. Railos
publicistikos linija, bet ji įtaka
tradicinę V. Kudirkos - Tumo
Vaižganto tėkmę. Jam svetimas
permirkymas skaitytojo "atogra-
finiu žodėlystės lietuviu". Jo kal-
ba sodri, kupina skambių žodžių
("užlašos, sudramalavimas, makar-
hokis") ir tik protarpiais pasi-
taiko nereikalingų barbarizmų
kaip pvz. "rezonuojantis dūklas",
kai norėta pasakyti "protaujantis
dūklas". Nenuostabu, jei jis puo-
la mandrąpkius:

"Taip mes kaskart dažniau ir
žiauriau kankinam lietuvišką
laikraštį protarpiais dar paskai-
tančius tautiečius. Kankinam bai-
siu diletantizmu ir nežabotais
plepalais, kol pagaliau priglūsi-
nam juos klorito ekspozijos ža-
vingumo burtais, skirtingom
dangaus stichijom, fantastiškais
vėsių fejervertų kontrastavimais,
kūrybinių suknelių ar Bursteino
minkų modeliavimais, ir dar ir
dabar dar tapybos meno chaoso
traktavimais, nebesutelpiančiais
mūsų visuotinio samysio rėmuo-
se". (p. 225)

Paguodos III-ji dalis, kur su-
plykusi itin aistriai (daug ryškiau
nei kitose dalyse) Railos šelmi-
ka ironija, pateikia skaitytojui
labai įtikinamą išsivijos dvasi-
nių negalavimų diagnozę:

"Nusiūdaudė kas žodžių ar
raštų, triūnė jo ar ant scenos —
ir mes trimtuojame, kad čia jau
pradėtos spręsti giliausios žmogiš-
kosios egzistencijos problemos.
Uždavinio švelniausia tarsena
viešnia dainininkė ir mums jau
—lakštinga užuolūbė. Paras-
ys mūsų genijus keletą puslapių
istorinių žinių apie Place de la
Concorde iš Bedekerio enciklo-
pedijų ir mums — čia jau, gir-
di, pats Balzakas galėtų pavydė-
ti".

Tu "genijų", megalomanu, ap-
salusiu savo bombos grožiu narci-
zistu, Raila, atrodo, labiausiai
"nevisiška", ir čia jo žodis ties-
sus. Kaip kad Antano Gustaičio:

"Tikrai ne tik bijau, bet ir ven-
giu genijų. Ne tiek dėl to, kad
jį akivaizdoje tu pajunti savo ap-
gailestiną meklę. Svarbiausia
tai, kad su genijumi tu niekada
žmoniška nesusikalbėsi, jei jam
kur nepiršti. Niekada kitaip ne-
tikinsi, nei jo, nei jo gerbėjų. Tik
be reikalo jį užgausi, įsiutinsi, su-
nervinsi, gal ir pats suplyksi.

Genijus mėgsta prieštus, jų ieš-
ko, kiekvieną aiškiau dar nepa-
sisakiusį įtaria, kad šisai jam
pinkles spendžia. Toje kolizijoje
su nedraugišku pasauliu, genijus
randa vis naujo įkvėpimo, vis kie-
čiau užsigrūdina ir taip dar dau-
giau genialėja. Vienintelis kelias
padėti jam visiškai neatsiplies-
ti nuo šios žemės ir galutinai ne-
pasimesti padangų žemėlapiuose
— niekur jam netrukdyti, ne-
drumsti, neerzinti, leisti kurti vis
geriau, o dažniausiai vis blogiau
ir blogiau... (p. 86)

Nežiūrint to, jis nepabūgsta
talpyti to laureatų - laureato
Gliados:

"Nė vienas rašytojas nebuvo
pateisintas už elementarių gra-
matikos taisyklių nemokejimą, už
rašybos ir semantikos "blusas",
už skonio šlubumą, minties

drumstumą, žodyno skurdumą,
ar neskoningus, siaubą keliančius
makaronizmus ir naujadarus.

Jo (Gliados) kalba gana be-
kraujė, miesčioniška, tokia pasi-
baisėtina laikraštinė ir "bendri-
nė", kuria vėlesniais laikais kal-
bėdavo daugumas Kaune, Šiau-
liuose ar Panevėžy užaugusių
pusinteligentių. Jo sakiniuose ma-
ža žodžingumo, poezijos, imant-
rumo; vienas kitas sugalvotas
naujadaras blogai limpa; jo stilis
neturi jokio individualumo,
jei savotišku individualumu ne-
laikytumėm laikraštinės kalbos
miesčioniškumą.

Tatai matyti visuose jo roma-
nuose ir dar labiau "Agonijoje".
Tokios nekūrybinės, reportažinės,
anemiškos, sudarkytos kalbos pa-
vyzdžių būtų per daug, kone kas
antras trečias sakinyš.

Railos recenzijos apie Gliados
"Agoniją" ir "Ciurlionį" (vaidi-
nimą) yra pačiomis aštriausiomis,
negailingiausiomis visame "Pa-
guodos" tritomyje. Nėra tačiau
jos, mūsų galva, geriausios ar bū-
dingiausios Railai. Rafinuotiau-
sia Railos sarkazmo išraiška ir
kartu sąžiningiausios kritikos pa-
vyzdžių, laikytumėm "Per garbę
ir skausmą". Skaitytojui akivaiz-
du, kad autorius plėsi tarp dvi-
jų priešingų polių: 1) reikalau-
spėti skaitytojus, kad "Aukso ža-
sis" yra menko lygio, priešva-
ninis savo struktūra, žodėlyste,
idėjinio turinio veikalas, alsuo-
jasis absoliučiu narcisizmu, ir 2)
pastangos švelninti kategoriskus
teigimus, atsižvelgiant, kad to fil-
mo sukūrimas yra vis dėlto ban-
dymas prasilausti į masinės ko-
munikacijos priemonių eksploata-
vimą, kad tai vienas būdų mobi-
lizuoti niekniekiuose trūnijančias
pajėgas kolektyviniam darbui.

Tvardydamas save, Raila imant-
riau išnaudos visas žodžio
"žasis" sukeliamas asociacijas
("žasis" balso sudėtis, pilnas
skambiu eilėraščių gunklys) jis
puikiai kamufliuoja savo bodė-
jimais ir pasiduos savo tempera-
mentui, vien pasmerkdamas para-
nojišką reklamą:

"... Filmas buvo išgarsintas lie-
tuvių visuomenei anais žavingais
straipsniais ir reportažais mūsų
spaudoje, prieš kuriuos Homero
hegzametinės pasakos apie se-
nuosius graikų dievus ir pusdie-
vius atrodė tik luoti užkūrimo
senuko stenėjimai... Tiek gabi
išlieta simpatijos ir meilės pir-
mojo garsinio, spalvoto, lietuviš-
ko filmo kūrybai, prieš ką Vi-
duramžio trubadūro meilės daini-
os ir mūsų vaidilū kanklavi-
mai apie Šarūno ir kitų kuni-
gaikščių didingus žygius skambė-
ty tik kaip baigiančio sugesti šal-
dytuvo ūžimas..."

"... Ir čia, kad čia liepsnoja
speciali poetės Birutės Pūkelevi-
čiūtės meilė savo žasiai. Meilė
hamsuniška — gaivališka, besa-
lyginė, alogiška, karšta ir akla".
Kiekvieną kritiką, tur būt, lydi
svajonė parašyti bent kartą gy-
venime tokią "matinio stiklo" re-
cenziją, sudaigstyti taip savo
mintis, kad ne žodžiai, ne teigi-
niai, bet jų potekstės, praslystan-
čios užuominos, susisuktų sau
lizdus skaitytojo pasamonei, ir
absoliučiu tikrumu kalbėtų jam
apie tai, ką širdies gilumoj gal-
voja kritikas apie aptariamą vei-
kalą. Railai tokiu laimikiu yra
"Per garbę ir skausmą". Zonglie-
ravimas dviprasmybės čia meis-
tiškas iki pat paskutinio sakinio:

"Tauta gali būti rami, kol kai
kurie mūsų vis tebesam pamėš-
liai. Bus liūdniau, kai visi grįs į
pilną protą, ir pradės steigti pvz.
tik Home Repairs and Painting
Corporations, o ne filmų ir kny-
gu leidimo bendroves".

Keistas dalykas — recenzija ne-
ma. Railos knyga nelaimė. Ar dėl
to, kad aprašomasis įvykis pasi-
mato skaitytojui bereikiamu in-

Vytautas Kasiulis

Paryžiaus bukinistai

cidentu, įvykusių prieš milijoną
šviesos metų, ar todėl kad jis
ilustruoja mūsų galią kūry-
bingumo stoka, jo buvimas rin-
kinyje nuodija taršos dūmais li-
kusią knygos dalį. Kažkaip jo fo-
ne vaizgantiškas Railos troški-
mas sveikinti kiekvieną, nors ir
gležną, kūrybos daigėlį išsukia
skaitytojui priešingą reakciją.
Žasistų avantiūra, lygiai kaip II-
jo "Paguodos" daly stantys
moterų rašytojų portretai, bei
Juodytės, studentų neolituanių ir
ramunėlių kengūrų šalyje plokš-
telės atveria prieš skaitytojo akis
toli gražu ne kažin kaip patrauk-
lų išsivijos dvasinės buities regi-
nį. Skurdžių viksų ir dagių ga-
nyklos gamtovaizdį. Gink Die,
nesakytumėm — melaginga, pra-
simanyta. Tik slegiantį, juo la-
biau, kad kontrastu skamba kny-
gos pradžioje telpas, puikiai para-
šytas "Keturių vėjų" dūkavimo
aprašymas. Sumaniai statistikos
duomenimis atskleista tuometinė
generacijų griova.

Mūsų dienų žmogus žino, kad
istorija yra lengviausiai falsifi-
kuojama dalyku, ir skaitytojui
nenoromis kyla įtarimas, ar "Pa-
guodos" dokumentinis montažas
nėra tendencingas. Puikiai suvok-
damas ir įtikėjęs, kad Raila nuo-
širdžiai ir su nemeluotu entu-
ziazmu stengėsis pasitikti kiekvie-
ną kūrybinę prošvaitę, kad jis
laikė sau pareigą atitaisyti ar pa-
tikslinti kiekvieną iškreiptą gy-
venimo faktą (taip, sakysim, jis
netoleruos, kad Gliada taukštų
niekus apie Paleikienę, arba ati-
taisyti St. Pilkos ir J. Bagdono
pertempimus), skaitytojas vis la-
biau geis pasitikrinti, ar nėra bu-
vę tame laikotarpyje įvykių, var-
pų skambesio, kur kas reikšmin-
gesnių ir vertesnių Railos taik-
laus žodžio negu tie, kuriuos ran-
dame "Paguodos" tritomyje.

Nesunku atspėti, kad kiekvie-
nas pasigies tai šio, tai to. Vie-
nam pasirodys keista, kad, rades
reikalo prikelti iš numirusių
"Aukso žasies" recenziją, auto-
rius ne puse lūpu neprasitaria
apie brolių Mekų kur kas kūry-
bingesnius bandymus. Arba, kad
parodė tiek jautrumo ramunėlei
—kengūrėlei ir aplamai jaunimo
įnaušui, Raila pasislysti padraši-
nančio žodžio K. Almenui, kurio
"Bėgiai" ir "Šienapiūtė" buvo
nuteiktė itin smagiai ne viena
vasara — vasarą janti lietuvi ir
gal būt yra retais jaunimui pa-
traukliais kūriniais. (Buvo juk ir
E. Cinzo "Brolio Mykolo gatvė")
Nelengva prisiminti visą, kas bu-
vo bent trumpam sužavėję skai-
tytojus, bet Railai, kurio "Laše-
liai iš marių" taip jautriai išsako
jo pietizma gimatajai kalbai, at-
rodo visiškai praslydo J. Krali-

kausko semantinės studijos min-
dauginę trilogiją. Pagaliau bū-
ta vertų pakratymo ant šakių vei-
kingu, kaip kad J. Girmiaus "Tau-
ta ir tautinė išikimybė" arba
"Žmogus be Dievo", kalbant
apie absurdingą pasaulio pagava-
geriau negu Time magazine, ku-
riuo naudojosi Raila. Buvo pa-
stangų, prisipažinkim, nedavusių
lauktų rezultatų atžymėti me-
tus Donelaičio, Spaudos, Sukilė-
lių ir t. t. vardais. Būta (tai jau
esame minėję) stebinančios savo
nuoširdumo ir atvirybės žemei li-
teratūros, ateinančios iš Lietu-
vos, tikrai nemažiau vertos palan-
kaus žodžio bei komentaro negu
Cerneckaitės - Sims ar Marijos
Augstaitės "lyrikos". Kartojų, pa-
lankaus žodžio. Nebūtinai kum-
rausiško nagrinėjimo, bei negy-
vai nušutinto, persūdyto filoso-
fine terminija, traktato.

Stai kodėl taip nelengva aptar-
ti B. Railos kritikos visumą. Žiū-
rint esmės, jis žengia tiesiu keliu,
vieninteliu, kurį jam leidžia pa-
sirinkti jo temperamentas ir gy-
venimo sąlygos. Gal būt, vienin-
teliu teisingu išsivijos gyvenimo
aplinkybėse, jei galima suabejoti
literatūros "mokslo" moksliškū-
mu, tai dar labiau sprangaus,
akademiško stiliaus pranašybe
mūsų sąlygose". Garbė ne žuikis,
ir gilia nepabėgs". Išsivijos rašy-
tos gali palūkti, kol jo kūryba
gims dešimties diplominiuose dar-
buose ar "korpusiniuose" ("Met-
menų" terminu) straipsniuose.
Bet jis negali kalbėti į ūkanų ty-
lą. Raila visiškai teisus.

Kai kritikos Fauno švilpynė nu-
tyla, tai ir mūzos nebeatina glė-
biuotis. Arba glaudosi ir my-
luoja "genijus". Tada bodėjima-
sis savo kultūra dar labiau di-
dėja.

"Akimirku kronikomis" Raila
atliko milžinišką darbą, skatinda-
mas dėmesį tam, ką sukuria tylos
boikoto vis labiau alinami kūrė-
jai. Jo publicistika brandi, kūry-
binga, stilinga. Tai nuostabus da-
lykas, prisimenant, kad ne vie-
nas jo "essay" pasirašė mintyse,
plūstantis darbovietėje prie anaipol-
ne intelektualinio darbo. Ne vien
Solženicinas išsidirbo metodą už-
fiksuoti sakinius, išsispas pastraips-
ams, atminties lentelėse. Ne vien Sten-
dalis pliekė, neatgaudamas kva-
po, pirmąjį juodrašį, kad nieko
nepraganytu, tik vėlesnį redakci-
joje į aprašymą ir aplygindama-
mas. Ne kiek nesistebėtum, kad
Railai tos technikos gerai, labai
gerai pažįstamos. Jo publicistika
patraukli tuo autentišku impulsy-
vumu, impresionistiniu braižu,
kai jo mintis eiga perkerta staili-
us U-tum, gal būt, antrosios re-
dakcijos metu susispiėdavusios
analogijos.

Premijos ir bombos

Garsioji prancūzų literatūros
Goncourt premija 1975 metams
buvo paskirta nežinomam rašy-
tojui, pasislėpusiam po Emile
Ajar slapyvardžiu, už jo romaną
"La vie devant soi", kuris šiuo
metu yra best-selleris — labiau-
siai perkama knyga.

Pagal tradiciją, dešimtis jūrų
komisijos narių sprendimui susi-
rinko Druant restorane, esančia-
me netoli Paryžiaus operos rū-
mų. Kadangi buvo atstatytas prieš
kai kuriuos jūrų narius, norint
išvengti kokių incidentų, polici-
ja saugojo tiek patį Druant res-
toraną, tiek ir artimas gatves.
Kaip tik naktį prieš tai namas,
kurame yra Grasset leidykla, iš-
leidusi Ajar romanus, buvo ap-
mėtytas Molotovo bombomis, ku-
riuos padegė namą. Tačiau gais-
rininkai dar spėjo išgelbėti pasta-
tą nuo liepsnų.

Netrukus po Goncourt premijos
paskelbimo tame pačiame
Druant restorane posėdžiavo ki-
tos — Renaudot premijos pasky-
rimo komisija ir šia premija pas-
kyrė Jean Joubertui už jo roma-
ną "L'homme de sable".

Goncourt premijos laimėtojas,
kada premija buvo skiriama, au-
torius dar buvo mįslė. Romano

Yra tačiau vienas dalykas, vie-
nas teigimas, trečiojo "Paguodos"
dalyje su kuriu nesinori sutikti.

"Išmoki drausmingai komanduoti
pulkiui ar divizijai, atrodo, vis
dėlto gal yra lengviau ir papras-
čiau, negu parašyti vertingo tur-
nio, brandžios literatūrinės kū-
ties, aiškaus ir sklandaus turinio
knygą", rašo Raila, atsiliepdamas
apie Raštiko atsiminimus. Pilnai
sutiktuom, dar pridėję kad
nuobodžiam. Nebent būtų mirti-
nai suramėjęs, kiekvienas draus-
mintojas ir įsakinėtojas turi pasi-
justi baisia mizerija, kai lieka vi-
enas sau. Rašantysis, tuo tarpu, kai
kada pergyvena didelį džiaugsmą,
kai jam "ant rankų prašos gimę
žodžiai", pasak poeto. Tiesa, kri-
tiko padėtis ne visada dėkinga.
Raila ilgai tai dėsto įžangoje. Ta-
čiau iš kai kurių užuominų spren-
džiant, jis savo nuožūra pasirink-
davo apie ką rašyti, apie ką ne.
Jei kur kaitė buvo perbėgus ke-
lia, kaip, sakysim, Pulgio Andriu-
šo atveju, susilaikydavo. Ne visi
išsivijos kritikai turi tokią laisvę.
Kiti gerokai pavargsta, kol susi-
randa savo žodžiu teisingą išrai-
ką. Neretai išgydymui po to prie-
šu. Bet dėl to neaimanuoją, ne-
siskundžia nedėkinga kritiko da-
lia. Šia prasme Railos rašinys
"Vienos dovanos istorija" iš karto
pasirodė net neskanus. Tik antrą
kartą perskaitęs, imi vertinti Rai-
lą už atvirumą. Bet ar iš tikro au-
torius atviras ir nuoširdus, kai
skundžiasi. Tur būt ne, kaip mes
visi; tik perpus. Tačiau kai kurios
vietos išduoda tas alpas akimir-
kas, tai jausminga pilnatvė, kuri
ateina kiekvienam mirtingajam,
atlikus sąžiningai darbą. Neretai
jos išskamos gamtos, saulėlydžio
rimties, vaizdu. Ir tomis nuotrū-
pomis skaitytojas tiki:

"...O kai išnyksta paskutinis rau-
donos saulės atspindys Holly-
wood'o kalnų keteroj ir danguj
sumirga tūkstančiai pietų šalies
žvaigždžių, aš kartais šnibžu sau
pačiam tyliai, tyliai, kad niekas
nėšigirstu:
— Tegu dar taip pabūna, kaip
yra... Leiskit tik gyventi, kaip
noriu, o aš jįsu nebandysiu
pakeisti, kad jus kur perkūnas
trenktu..."

Po tokių žodžių nelengva da-
ryti Railai priekaištų, prisiminus
sąlygas, kuriose "Paguodos" pu-
blicistika buvo kurti. Tik gaila ir
apmaudu, kad vis dėlto eile svar-
bių prošvaisčių išsivijos gyvenime
neteko susilaikyti jo šmaikstaus ir
brandaus komentaro.

leideja ponis Simone Gallimard,
išleidusi tą romaną serijoje "Mer-
cure de France", tik tiek pasakė,
kad romano autorius yra 35 me-
tų amžiaus ir "beveik ištisus me-
tus gyvena ne Prancūzijoje". Vos
du žurnalistai ji buvo asmeniškai
matę: vienas Danijoje, ant-
ros prieš premijos paskyrimą vie-
noje Avenue des Champs Elysées
kavinėje, Paryžiuje. Pastarame
susitikime su žurnalistu Ajar
kalbėjosi, uždengęs savo veidą.

Tuos du susitikimu sukombi-
navo ponis Simone Gallimard,
kad įrodytų, jog Ajar yra gyvas
ir realus asmuo, o ne vardas, už
kurio nieko nėra. Tai buvo rei-
kalinga dėl to, kadangi kai kurie
Goncourt premijos jūrų komisi-
jos nariai bijojo balsuoti už Ajar
romaną, manydami, kad čia yra
kažkoks pokštas. Savaine su-
prantama, kad tada, kai Druant
restorane buvo svarstoma Ajar
premiijos suteikimas, autoriaus
ten nebuvu.

Romano "La vie devant soi"
leideja pareiškė, kad Emile Ajar
yra gimęs Nizzoje iš tėvo slavo
(Nukelta iš 3 psl.)

Tel. PR 8-3229
DR. ANNA BALIUNAS
2838 West 63rd Street
AKTŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR
GERKLĖS LIGOS
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akusierija ir moterų ligos
Ginekologinės chirurgijos
6449 So. Pulaski Road (Crawford
Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirmą ligonius pagal susitarimą.
Jei neatliepia, skambinti 374-8013

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Ave.
Val.: pirmad., antrad. ir ketvirtad. 8 iki 12 val. vakaro.
Šeštad. nuo 1 iki 3 val.
Pagal susitarimą.
Ofiso telef. WA 5-2670
Rezid. tel. Waltham 5-3048

Tel. ofiso HE 4-3649, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1 iki 4 popiet.
antrad., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik
susitarus.

Dr. Ant. Radoko habilitas perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
7709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val.: pagal susitarimą: pirmad. ir
ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penkt.
10-4, šeštad. 10-4 val.

Ofs. tel. 785-4477, rez. PR 8-8960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURG
Specialybė — Nervų ir
Emocinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. tel. — GR 6-8573
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSIERIA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne-
atliepia, skambinti: MI 8-0061.

Tel. — HE 5-5893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akty Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 8-2220
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKS LIGOS
VAIKŲ LIGOS
2636 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt.
nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8
val. vak. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7778
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. V. JUCAS
489-4441 — LO 1-4808
Jei neatliepia 581-1070
ODOS LIGOS — CHIRURGIJA
Ofis: 1002 No. Western Avenue.
6214 No. Western Avenue
Valandos pagal susitarimą

Vnt telefonai 633-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečd. ir
šeštad. tik susitarus

Tel. ofiso ir buto OLYMPIE 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien: kasdien val. 8-8 val. vak.
Išskyrus trečiadienį.
Šeštadienis 12 ir 4 val. popiet

Tel. REFINCO 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuviai gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir
penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-3
val. vak. Šeštad. 12-2 val. p. p.
trečd. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURG
MEDIKŲ IR VAIKŲ LIGOS
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: kasdien nuo 10 val. ryto
iki 1 val. popiet.
Ofiso telef. HE 7-1168
Rezid. telef. 238-2919.

Ofiso HE 4-1818, Res. PR 6-8991
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-oje ir Campbell Ave., Kampas)
Val.: pirmad., antrad., ketv. ir penkt.
Nuo 8 iki 7 val. p. p.
Tik susitarus

Tel. 778-6585
DR. VIDAS J. NEMICKAS
SIRDIES IR VIDAUS LIGOS
2454 W. 71 Street
Valandos pagal susitarimą

Tel. — 282-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKTŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofis:
111 N. WABASH AVE.
4300 N. CENTRAL AVE
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEŠKAS
OPTOMETRISTAS
(Kaiba lietuviškai)
2618 W. 71st St. — Tel. 737-4149
Tikrinama akis. Prilaukia akinius ir
"contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLES IR
PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet
ir ketv. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 778-2890; rez. 445-5948

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso telef. HE 5-4419
Residenčiosios telef. GR 6-8619
Valandos: pirmad., antrad., ketvirtad.
ir penktad. nuo 1 iki 3 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofis: rez. 2855 W. 63rd St.
Tel. PRospect 8-1233.
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir
penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8
v. šeštad. 2-4 val. popiet ir kita
laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2123, Namų GR 6-6196
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antrad., ketv. ir penktad.
2-5 ir 6-7 — iš anksto susitarus

Tel. Ofis PR 6-6466
DR. F. G. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šeštad., pagal susitarimą

Ofiso tel. 586-3166; namų 636-6506
DR. PETRAS ŽILIONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 S. Narragansett Avenue
Val.: pirm., antr., ketv. 9-5 ir 6-8
šeštad. 1-5 šeštad. pagal susitarimą

Perskaite "Draugą", duokite jį kitiems.

Neišdylantys skaudžių vasarų išpaudai

Ligi šiol nesulaukėme tikrai vertingo romano, kuriame atsiskleistų pokario Lietuvos likimas. Yra dalykų, išsėdusių į širdį. Reikėtų viską meniškai išsiaiškinti, pastatyti prieš nešališką veikėjų teismą. Tokia epopėja rašytojui — tai ištisas maratonas, reikalaujantis ypatingo talento bei patvarumo.

Sakoma, dailiajai epinei prozai sąlygos išvijojeje nebuvo ir nėra palankios. Teisingiau — išvijos rašytojai tėra tik trumpų distancijų bėgikai, kai kurie labiau susirūpinę premijomis ir knygų krikštonomis.

Lietuvoje prieš penkerius metus pasirodžiusiam Jono Avyžiaus romane "Sodybų tuštėjimo metas" vokiečių okupacijos ir pokario kaimas randa neeilinį pavaizdavimą. Veikėjų psichologija piešiama su menininko įgūdžiu. Dialoguose suskamba sodri, nepoliruota kalba. Tačiau pati laikmečio atmosfera, primygtinai išreiškianti tautos antifasistinę jauseną, yra sklandžiai kryptinga. Rašytojas daug ką nutyli arba sako ne tai, kas anuo metu Lietuvoje buvo sakoma. Tai tiesa, Avyžius jautriai rašo apie padarytas nuoskaudas tautai, kelia socialinių ir politinių grumtynių faktus, gana sąžiningai rodo abiejų pusų žiaurumus, tuo lyg norėdamas praradinti prie Hemingway romano "Kam skambina varpas" nešališkumo. Vis vien išpareigojimas tarybiniam etiketui verčia Avyžių nebyliai apeiti patį didžiausią įvykių kalną, traгіškai riogsančią šiuolaikinę Lietuvos istoriją, būtent — Rusijos klasikinę invaziją ir mūsų tautos išprievartavimą. Be šito kalno vaizdas lieka netikras, suplokštintas. Ilgainiui žmonės sakys: gražiai rašė, bet bijojo pasakyti visą teisybę.

Kur kas palankiau siužetas susiklostė jaunesniam prozininkui Vytautui Bubniui (g. 1932 m. Čiudiškiuose, Prienų apskr.), parašiusiam monumentalią romaną "Po vasaros dangumi". Jis irgi vaizduoja Lietuvos kaimą. Tačiau gyvenamas laikas gerokai atitolęs nuo pokario baisių. Nėra deginančio sąlyčio su nuoga patirtimi. Į viską jau galima žvelgti vėliau ir su didesne laisve interpretuoti žmonių dvasioje neužgijusias žaizdas. Tam tikslui rašytojas imasi lyriškos introspekcijos — leidžia veikėjams apie daug ką atsiverti iki pat gelmių. Fone tuo tarpu verda jau kolektyvizuoto kaimo gyvenimas su visomis tarybinės santvarkos problemomis.

Negalima reikalauti iš V. Bubnio, rašančio partijos panosėje, visiškos laisvės veikėjų samprotavimuose. Ir čia laikomasi "etiketo". Vis dėlto tiesos taurės pas Bubnį yra žymiai pilnesnės, negu Avyžiaus "sodybos". Bubnys su tam tikra užuojauta (jį natūraliai jautė ir jaučia beveik kiekvienas lietuvis) rašo apie Lietuvos partizanų Mindaugą Kreivėną — paslaptingą romano veikėją, žuvusį mūšiuose ar dingusį plačiame Sibire ir pasirodantį jį mylinčių namiškių ir kitų veikėjų meditacijoje.

Be ironijos, be trafaretinės pašaipos Bubnys aprašo tragiską ūkininko Žiobos nuosprendį. Spaudžiamas jungtis į kolūkį ("arba atneš pareiškimą... arba mes tavę..."). Žioba dalgiu persiplauna gerkle ir guli kraujuose paplūdęs tvarte. Šiaip taip

PR. VISVYDAS

gydytojų atgriebtas, jis lieka gyventi be balso, be judesių, nuolat sėdįs dulkėtame sode, tartum tarybinių žiaurumų paminklas.

Ypač įspūdingai sukurta svarbiausias romano herojus Marčius Kreivėnas. Tai grynai lietuviškas ūkininkas — darbštus, savarankiškas, išdidus, mistiškai prisirišęs prie savo žemės. Kai žemė atitenka kolūkiniui, Kreivėnas nuo jos atsiskiria ir protestu ženkliu eina dirbti į girią. Tada namiškiams Marčius pasako: "Vaikai, žemė jūsų nemaitins, ieškokit gyvenimo kur kitur". Tai gilaus skausmo pagimdyti žodžiai. Vis vien išlieka gimtoji aplinka: nuostabus Girinių ežeras, miškas, šventas Sukilėlių ažuolas, tėvo paliktos bitės, simbolizuojančios lietuvių kovą už spaudos laisvę. Marčiaus heroiška mirtis, begesiniant girioje kilusį gaisrą, dar nereikia, kad su juo žūva ir lietuvių tradicinės vertybės, kaip teigia Jonas Lankutis savo recenzijoje: "Jis miršta, nusinėdamas į nebūtį tai, kas atgyveno, kam lemta žūti". (LM, 74.1.26.) Anaipol! Per legendinį ežerą iš degančio kranto išsigelbėjusio briedžio pasirodymas iš tiesų simbolizuoja lietuvių dvasinių versmų išlikimą, nežūrint visų epochinių nelaimių. Marčius Kreivėnas gi buvo pravaržuojamas Briedžiū. Vadinasi, jo dvasinė gyvastis — laisvo žemdirbio idėja — išlieka gyva.

Į pokario laikų dramą yra įveltas ir Kreivėno sūnus Steponas, tarnavęs sovietų armijoje, darbo tikslu klajojęs po plačiąją Sąjungą, vedęs ukrainietę ir dabar, neradęs savame krašte prieglobsčio, vėl pergyvenas atsiskyrimo su tėviške valandas. Steponas savo sielvartą nuplauna degtine ir daug masto. Jo charakteryje atsispindi daugelio išvietintų lietuvių gėla. Juk ne lengva būti išplėsta šaka ar klajūnu ne savo noru. Su žmona ir vaiku jis norėtų įsikurti Lietuvoje, bet buto laukiančių sąrašas yra nežmoniškai ilgas. Kas lieka? Tik tolimas Čerkaas — "ten mano kelio pradžia".

Su Rusija Steponą riša ir brolio Mindaugo mįslė. Panašų į Mindaugą žmogų jis yra matęs Beriozovske, prie Obės. Šis keistas susitikimo epizodas išskyla tik iš ūkanotų prisiminimų, lyg sapnas. Atrodo, kad autorius nenorėjo pernelyg išryškinti persekiojamo Mindaugo būvį. Partizano išlikimą jis paverė nereikšminga netikrybe, kitais žodžiais, nekenksminga tarybų valdžiai.

Ir kiti romano veikėjai yra persmelkti nerimo ir laukimo. Nuotaikos lyg prieš andrą. Slegia ir kaitra, ir slogūs prisiminimai, susiję su vasaromis, kai Lietuvon brovėsi iš rytų ir vakarų beatodairiškai reformatoriai. Apie tai atvirai nešneka, bet giliai jaučiama. Prie to prisideda įvairūs veikėjų kartėliai, nepasitenkinimai, nusivylimai ir dažnos nelaimingos meilės.

Net ir pareigingas, doras kolūkio pirmininkas Trakimas "niekad nepajėgia išnarpioti susidraikiusių gijų, kurių siūlai bėga į anuos laikus". Jo širdies sopulį — neištikimos žmonos pabėgimą iš namų — dar papildė sukurto pareigūno partiečio Smak-

liukonio spaudimas statyti nelegalią pirtį.

Žymiai optimistiškai nubrėžtas jauno traktorininko Dainiaus paveikslas. Tai rytojaus žmogus, įsitvirtinęs kaimo aplinkoje, mylis savo darbą, žinąs ūkio mašinų mechaniką, dargi linkstąs į kultūrą. Vis dėlto ir jam likimas nėra palankus — mylima Šarūnė, Kreivėno duklė, atsuka nugara. O namuose tėvas yra apgaudinėjamas jaunos pamotės.

Bubnys nepagaili simpatijų Šarūnei, įliedamas į jos erotinį liaunumą visą kūrybinį talentą. Graži, jaučianti savo vertę, Šarūnė per kelias atostogų dienas tėviskėje neišsistelpa svajonių kiaute. Ji galvoja apie miestelį, kurį Aurimą, bet šis apie ją nieko nenori žinoti. Taigi, ir čia skamba nepavykusios meilės styga. Ar neprašovs rašytojas gerą progą Šarūnės žavesio moteriškumui, primenančiam Mykolo Sluckio Miglę ("Meno uostas neramus"), sukurti atskirą romaną? Mūsų literatūra pasižymi geru meilės istorijų. Gi "Po vasaros dangumi" epizodų su įsimylėjusia Šarūne yra per apsciai. Knygoje pakankamai prirežta ir kitų meilės bei apykantos mazgų, kaip, pavyzdžiui, išsami Kreivėno, jo žmonos ir Antasės trikampio drama.

Pokario partizanai žmonių tebevadina naktiniais, miškiniais, giriniais. Tik pareigūnai švaistosi bandito terminu. Apilamai apie tai Bubnys rašo su dideliu taktu, nesistengdamas į žmonių lūpas įspausti to, ko jie niekad nėra sakę. Kiek galėdamas jis išvengia kryptingų sovietizmų. Bando kuo giliau išsemti žmonių sąmonę, sukurti menišką emocinį vaizdą.

Romano kompozicinė visuma remiasi slapvingais fragmentais, kuriuose gana laisvai pinami veikėjų likimai. Dėmesys skiriamas ne intrigai, ne chronologiskai įvykių raidai, kiek pačiai atmosferai, kuri išryškėja veikėjų apmąstymuose, svajonėse, gamtos pavaizdavimuose. Visą, rodo, valdo egzistencinė būsena, apgaubianti gyvenimą, neleidžianti išgaruoti jokiai gilesnei minčiai, jokiai praiteis išpaudai. Viskas lieka ir kartais skaudžiai užgula širdį.

Iš romano visumos, kaip milnėjome, didingu lyriškumu iškyla Kreivėno figūra ir tarytum neišsistelpa knygoje. Norėtųsi daugiau sužinoti apie Marčiaus maištingą vienatvę, netekus žemės; apie jo meilę gantai ir laisvei; apie jo praeitį ir santykius su šeima, arba apie tą vėlyvą, tyrą meilę našlei Antasei, kurios vyrą girininką nušovė vokiečiai.

Taip ir lieka neatskleistų įdomių, paslaptingų kerčių, daug neatsakytų klausimų. Antra vertus dėl to knygos meniškumas ir yra toks įtaigus, verčiantis susimąstyti.

Pradėjęs kaimo žmonių trilogiją su "Alkana žeme", V. Bubnys dabar parašė ir trečią tomap "Nesėtų rugių žydėjimas". Antrašė savo skambesiu kažkaip primena Avyžiaus "Sodybų tuštėjimo metą", "Nesėtų rugių žydėjimas" šiuo metu jau yra spausdinamas "Pergalės" žurnalo, leidžiamo Vilniuje, puslapiuose. Nejauku, kad jame senio Simano Patruškonio godose, jaučiama sovietinių literatūrinių štamų įtaka. Nors, žinoma, dar per anksti dėl to aiškinti.

RAINER MARIA RILKE

RIMTA VALANDA

Kas dabar kur nors verkia pasaulį,
be pagrindo verkia pasaulį,
verkia dėl manęs.

Kas dabar kur nors juogiasi naktį,
be pagrindo juogiasi naktį,
juogiasi iš manęs.

Kas dabar kur nors eina pasaulį,
Be pagrindo eina pasaulį,
eina iš manės.

Kas dabar kur nors miršta pasaulį,
be pagrindo miršta pasaulį,
žiūri iš manės.

POETAS

Nutolsta valanda, kuri supos
sparnais, lieka skausmo rakštis.
Tačiau: kam gi man mano lūpos?
Kam mano diena? Kam naktis?

Neturiu mylimosios, namų,
priglaust galvai vietos stinga.
Tik visa — kaip daros turtinga,
palietus man savo jausmu.

VIGILIJA

(Naktinis budėjimas)

Miega laukai pageltę jau,
tebudi vien širdis;
raudoną burę išskeltą
uoste greit sulankstys.

Žavingasai budėjime!
Naktis pilna svajos!
Lyg kelią žydėjime,
mėnulis rankoj jos.

VEIK VISKAS KVEIČIA MUS

Veik viskas kveičia mus į sutartinę,
"Atmink!" mums moja gairė kiekviena.
Diena, kai buvom svetimi, vėl ima
mums apsišviesti vėliau kaip dovana.

Kas suskaitys laimėjimus? Kame
mes nuo ankstesnių metų atsiskyrę?
Ką esame nuo pat pradžių patyrę,
jei ne radimą vieno kitame?

Jei ne mūs tikslų skaidrint tamsumas?
O name, pievos šlaite, žibury.
Išryk veik prieš akis tai atveri,
mus apkabins, apkabintas mūs.

Vienos erdvės mes gaubiami:
pasaulių tai erdvė. Pro mus, jaučiu,
praskrieja paukščiai. Aš, kurs augt geldžiu,
žvelgiu laukan, ir medis štai many.

Aš guodžiuos, ir many štai parama.
Aš ieškau apsaugos, ir jau su ja.
Kūrybos grožė išsims manyje,
lyg mylimajam išsiverkdamas.

MEILĖS DAINA

Kaip sulauktyt man savo sielą, kad jinai
nelinkytų į tavę? Ir kaip galėčiau ją
palenkt prie dailto kito, nereikšmingo?
Mielai norėčiau ją nukelti aš tenai,
kur kas nors tamsioje pradingo,
toj vietoj, dar nežinomoj ir tyloje,
kuri, kai tavo gėmės supas, jau sustingo.
Bet visa tai, kas liečia mus abu,
mus suima draugė; patraukus taip strykt
suaidi gaida viena stygos dvi.
Ant kokio instrumento esame tatau?
Ir koks griežikas laiko rankoj mus tvirtai?
O, daina žavi.

LITERATŪROS PREMIJOS IR BOMBOS

(Atkelta iš 2 pusl.)

ir motinos žydės. Visa, ką jo šeima iškentėjo karo metu, giliai atsispindi jo psichėje, ypač rasiemo siaubas. Tai ir yra temos jo pastarųjų dviejų romanų: "Gros Calin" ir "La vie devant soi".

Ajar, nutraukęs savo medicinos studijas (jau baigė ketvirtuosius metus), gyveno Ispanijoje ir Maroke. Grįžęs į Prancūziją, 1965–67 m. laikotarpį gyriebėsi visokių amatų: buvo vienos leidyklos knygų redaktorium, filmų montuotoju. Prieš išvykdamas į Ispaniją ir Maroką (buvo nusidanginęs kuriam laikui ir į "Le Monde", paskyrė romano ir

Braziliją) jau buvo pradėjęs rašyti "La vie devant soi", bet darbą pertraukė keliems mėnesiams, sėdęs rašyti kitą romaną "Gros Calin" — istoriją vieno Antilų salų negro, apsigyvenusio Paryžiuje drauge su piftonu.

Romane "La vie devant soi" pasakojama kūdikystė "Momo" (sutrumpintas Mohamedo vardas), prostitutės sūnaus, kuris, kaip našlaitis, auklėjamas vienoje vaikų prieglaudoje, išlaikomoje senos žydės, kuri vis prisimena vokiečių okupaciją ir koncentracijos stovyklas.

Mačiusieji Ajar ir su juo kalbėjusieji žurnalistas, vienas buvo versiteto amerikiečių literatūros

RUDENS DIENA

Viešpatie, metas. Vasarą didžią davei.
Nūn saulės laikrodžius pridėk šėšėliais
ir vėjus paleisk lėkt laukais laisvai.

Nunokti paskutiniam vaisiam reik,
kad duotum dieną kitą, dar saulėtą,
kad tobulai brandžiais vadint galėtų,
ir gaizių vynu saldumu įveikt.

Kas nūn namų neturi, jų nepastatys,
kas vienas liko, davę ką gaus daryti:
budėt, skaityti, ilgus laiškus prirašyti,
ir šen ir ten alėjomis prisibastys,
kad vėjas siautėdamas ims lapus blaškyti.

ORFEJUI

(Iš "Sonetų Orfėjui")

Šlovinti, štai kas! Tam skirtas jis buvo,
veržės, lyg rūdis iš kieto akmens.
O jo širdis, laikinieji spausdėvū
vyno, kurs amžiais žmonės ramina.

Dulkėse balsas liks neišsekęs,
kol pavyzdys iš dangaus jį paguos.
Visa bus vynuogės, visa bus kekės,
išnokę jausmų jo pietuos.

Ir nei pelėšiai kriptoj karaliu
kaltint melu, ką jis šlovins, negali,
ar nuo dievų jei šėšėlis nukris.

Čia siustas, nepaisantis laiko,
urną su garbštymo vaisiais jis laiko,
net mirusiųjų pravėręs duris.

Vertė A. TYRUOLIS

RAINER MARIA RILKE (1875-1926), vienas iš žymiausių prancūzų XX amžiaus poezijos poetų, nuo kurio gimejo š. m. gruodžio 4 suėjo 100 metų. Lyrikas, rašęs ir poetinės prozos veikalų. Kalbos ir formos virtuozas, dėl to sunkiai išverčiamas į kitas kalbas. Gimęs Prahos austrų-čekų kilmingojo šeimoje. Iki 5 metų motinos buvo auginamas mergaitė (dėl to ir įterptinis vardas Maria vietoj lauktos dukrėlės). Mokslo bandė visokių — karinių, prekybinių, bet pasiliko prie literatūros, kuriai atsidėjo visą gyvenimą. Daug keliavo. Jo kūrybai turėjo įtakos rusiškasis misticizmas ("Valandų knyga"), Rodino plastinis menas ir prancūzų simbolizmas. Gausią religinę tematiką panaudojo be ryšio su transcendentalizmu pasauliu. Savo paskutiniuosius kūrinius "Duino elegijos" ir "Sonetai Orfėjui" bandė kurti naują pasaulėžiūrą, sumintinė poetą, bet iš tikrųjų Rilke labiau įtikina savo gamtos ir meilės poezija. Daugiau apie jo kūrybą, apie jam ruošą literatūros vakarą Vilniuje ir kt. žr. "Draugas", 1956, nr. 304 (Rilke naujų tyrimų šviesoj). Ten ir vertimai iš "Duino elegijų". A. T.

jo autoriaus aprašymui ištisą puslapį. Kitas laikraštis "Le Pont" rašė, kad Ajar romano tema yra panaši į Celine romano "Voyage au bout de la nuit" temą. Tiesa, kad "La vie devant soi" šiek tiek primena Celine romaną ne tik stiliaus atžvilgiu, kiek tam tikru požiūriu į gyvenimą ir literatūrą. "Le Monde" korespondentui Ajar pareiškė, kad jis nori romaną sušaudinti, gražinti žodžiu pirmą reikšmę, atskleisti tai, ką žodis reiškia.

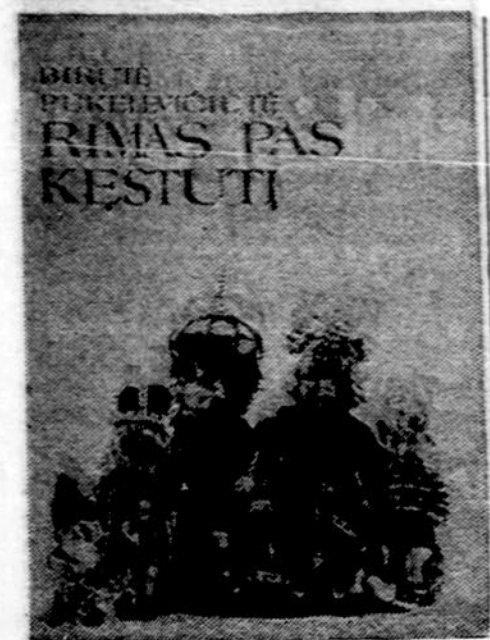
Jean Joubert, gaves Renaudot premiją, yra gimęs 1928 m. Montargose (120 km. į pietus nuo Paryžiaus). Jau išleido tris romanus ir yra Montpellier universiteto amerikiečių literatūros

profesorius. Kai tik buvo paskelbta, kas yra gavę abi minėtas premijas, Edern Hallier, "priešas Nr. 1" tiek Goncourt, tiek ir premijuoto romano leidyklos", pranešė, kad jūry komisija, sudaryta iš rašytojų, knygyninkų ir spaustuvininkų, susirinkusi posėdžio, "Anti-Goncourt" premiją paskyrė Jack Thieuloy, kuris sėdi kalėjime, apkalintas net keliais atetais prieš knygų leidyklas ir prieš rašytojos Francoise Mallet-Joris, Goncourt Akademijos nario, butą.

Kai Hallier drauge su grupe draugų, besirūpinančių jaunųjų rašytojų veikalu skelbimu, pranešė, kas yra laimėjęs "Anti-

(Nukelta į 4 psl.)

Nauji leidiniai

• **Birutė Pūkelevičiūtė, RIMAS PAS KESTUTI.** Dviejų dalių pasakios nuotykių. Leidinys iliustruotas pačios autorės sukurtoji lėlių nuotraukomis ir Kazio Velskos piešiniais. Nuotraukos Algimanto Kezio, S.J. Išleido "Darna" Chicagoje 1975 m. Leidinys didesnio formato, spausdintas spalvotame popieriuje, 80 psl., kainą \$2.50, gaunamas ir "Drauge". Beje, Margitės krautuvėje, Marquette Parke, Chicagoje, kur knygelė taipgi yra pardavinėjama, mažieji skaitytojai ir tėveliai gali užteiti pasižiūrėti visų tų lėlių, kurių originalai gražuose spalvotuose kostiumuose yra išstatyti pasigrožėjimui.

Zvelgdami į pastarųjų kelerų metų išeivijos vaikų literatūrą, joje neabejotinai randame pirmąją Birutės Pūkelevičiūtės su visa serija simpatingų, pasakiškų knygelių, šmaikščiai suilnuotų, mažai skaitytojų pratinančių jau ir prie truputį kilstelėjus ir išgrąžintos literatūrinės frazės. Ar tokia frazė mažajam skaitytojui yra klūtis ar tik malonus pasišokinėjimas per ją, reikėtų dar pačioje vaikishkoje tikrovėje patirti. Tačiau aplamai knygutė teikia be galo malonų estetinį įspūdį ir tikrai ji ne vieną švieslį pradžiugins. Kai šiuo metu tėveliams reikia pagalvoti apie kalėdines dovanas mažiesiems, tai tegu nesiskundžia, jog puikių lietuviškų knygelių mums trūksta. "Rimas pas Kestutį" išėjo kaip tik pačiu laiku.

Tai mažojo Rimuko istorija, kaip jis Barzduko pagalba nusikrėdo iš Amerikos į Trakų pili, paviešėjo pas kunigaikštį Kestutį ir susipažino bei susidraugo su tokiu pat nedideliu vyru, Kestučio sūneliu Vytautu, geriau pasakius, dar Vytautuku. Pasakiška istorijėlė tinka pasiskaitymui, bet galima ją suvaidinti ir scenoje. Tada jau atsiranda ir veikėjai: Rimas, Kestutis, Vytautas, Birutė, Barzdukas ir Mėnulius. Skaitytojui ir žiūrovui kontaktas su jais bus visada šiltai bičiuliškas.

• **PUZINAS** by Frederic Whitaker, Introduction by A. Puzinas. New York-Austra Publications. Produced by Kodansha International - USA, Ltd., 44 Montgomery Street, San Francisco, California 94104. Library of Congress Catalogue Card Number 74-79812. Printed in Japan 1975.

Tai ryškaus mūsų tapytojo Povilo Puzino (1907-1967) monografija, išleista anglų kalba, našlės žmonos Austros rūpesčiu, kur jos pačios trumpu įvadu pateikiami mirusio dailininko biografiniai duomenys. Kūrybos kelio kryptį ir dailininko individualius tapybos bruožus tiksliai ryškina Frederic Whitaker, N.A. savo tekstui uždedamas antraštės PANTER OF THE BROAD STROKE.

O toliau didelio formato, puošnus leidinys pateikia mums dvidešimt aštuonių rinkinių Povilo Puzino paveikslų puslapius, spalvotas reprodukcijas. Techniškai jos padarytos gerai, tikras malonumas stebėti mūsų tremdinių tapytą, skaudžiai išgyven-

tas ir kūrybiškai spalvomis įkūnytas temas. Povilas Puzinas mūsų buvo tūto, kiek pritemdyto, bet ir kontrastiškai auksu bei sidabru spindinčio, kone apčiuopiamo potėpio dailininkas. Ši Puzino monografija yra tikrai vertinga dovana ne tik sau, bet ir kiekvienam šviesesniai bičiuliui.

Taigi jau vien pastaraisiais metais trys garbingos našlės parūpino meno pasauliui tris vertingas savo mirusių vyrų dailininkų monografijas. Čia turima galvoje Augienė, Galdikienė ir dabar štai Puzinienė. Ir tai padaryta, parafrazuojant Sventasij, našlės skatiku. Šia proga noroms nenoroms prisimena ir M.K. Čiurlionio monografijos anglų kalba reikalas. Ji Čiurlionio Rannito jau parašyta. Tik jai leisti Komitetas susirūpines, kad nėra pakankamai pinigų darbu užbaigti. Jeigu pinigų tikrai neatrastu, tai mūsų čionykščio institucijų vadovai, piniginių fondų tvarkytojai ir aplamai pasiturintieji turėtų gerokai rausti prieš minėtas tris garbingas našles.

Povilo Puzino monografija galima išsigyti ir "Drauge". Kaina 25.00 dol.

• **ATEITIS, 1975 m. lapkričio mėn. Nr. 9.** Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas. Vyr. redaktorius — kun. dr. Kestutis Trimakas, 850 Des Plaines Ave., Apt. 409, Forest Park, IL 60130. Redaktorė — Aldona Zailskaitė, 1836 49th Court, Cicero, IL 60650. Redaktoriaus talkina gausus jaunų žmonių redakcinis kolektyvas. Administruoja Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629. Metinė prenumerata JAV ir Kanadoje — 15 dol., garbės prenumerata — 17 dol., susipažinimui — 5 dol., kitur — 5 dol.

Naujame numeryje dar dominuoja jubiliejinės stovyklos rasytinė ir iliustracinė medžiaga, keliamas klausimas: ar mums rūpi, kas vyksta okupuotoje Lietuvoje? pirmininkas Kestutis Šeštokas atlieka išpažintį; rašoma apie suaktyvininkus: Adomą Mickėvičių, Vincą Kudirką ir Vytautą Endziulaitį; stebėjama prie M. K. Čiurlionio muzikos, gyvi pokalbiniai laiškiškai iš Australijos. Jaunimo kongresas ir kitokia jaunimo veikla.

• **Lietuvių fotografų išeivijoje PARODA '74.** Redagavo Algimantas Kezy, S.J. Išleido Lietuvių foto archyvas 1975 m. Knygos mėcenatai: dr. Pranas Sutekus,

Hamiltono mergaičių choras "Aidas" su dirigentu ir vadovu solistu Vaelovu Verikaitiu Chicagoje, Marijos aukštesniosios mokyklos scenoje š. m. lapkričio mėn. 29 d.

Hamiltono mergaičių choro koncertas

VLADAS JAKUBENAS

Dėl nelauktų kliūčių š. m. lapkričio 29 d. tegalėjau pakliūti tik į antrąją Kanados Hamiltono mergaičių choro "Aidas" koncerto dalį Chicagoje. Choras daro itin malonaus įspūdžio: susideda iš gražaus jaunimo, balsingas, susigiedojęs, išlyginto ir intonuoto skambesio; tai yra neabejotinai jų vadovo, žinomo bo-so-baritono solisto Vaelovo Verikaitio nuopelnas. Jis ir pats pasirodė kaip solistas atskirai, fortepijonui palydint, ir kai kur drauge su choru. Verikaitis dirguoja itin ekonomiškais, kartais vos pastebimais mostais, bet mergaitės puikiai jį supranta, tiksliai reaguodamos tiek dinamiškai, tiek ritmiškai.

Kaip dainininkas Vaelovas Verikaitis parodė malonaus tembro, gero "bel canto" bo-so-baritono su jam įprasta aukšto muzikalumo interpretacija. Jis savo balsą valdo gerai, nebent aukštesiose gaidose pasitaikė viena kita nevisai "pastatyta" gaida. Pir-

moje dalyje jis dainavo liaudies dainas, antroje: Valentino ariją iš C. Gounod "Fausto" ir vieną populiarų P. Tosti dainą "Idealas". Gaila, kad neteko išgirsti programoje pažymėtosios "Šmeilijos arijos" iš G. Rossini "Sevilijos kirpėjo". Užtat girdėjom "bisui" Udrio ariją iš Klovos "Pilėnų" ir kt.

Choro repertuaras žymia dailininko susidėjo iš dabar Lietuvoje parašytų lengvesnio, dalinai "saviveiklos", dalinai "estradi-nio" pobūdžio numerių. Šios rūšies literatūros, visai nedidelio kiekio "mūsų" pusėje, yra gausiai prigiminta Vilniuje. Būdamas iš esmės nepolitinis ir gan skoningai sukurta, ji natūraliu keliu pakliūva į mūsų chorų ir solistų repertuarą. Kalbant apie šį koncertą, ar ne per daug buvo antroje jo dalyje lengvų, linksmų, į maršo ar šokių ritmą pa-

našių dainų? Labai norėtusi iš taip disciplinuoto choro išgirsti kokį svajingą, sudėtingesnį ir rafinuotesnį harmonijos veikaliuką, kuris būtų įnešęs kontrastą ir per daug neapsunkintų muzikaliųjų chorisčių.

Chorui ir solistui akompanavo Jonas Govėdas: tikslius ritmiškai, su gera, švaria technika nevisai lengvuose akompanimentuose. Visuma vis dėlto buvo kiek per garsi, kai kur "kapoto" skambesio; atrodė, truko protarpiais reikalingų tikro "pianissimo" momentų. Tą patį pasiekiant, su prantama, tyliau skambinant, kas ne visur lengvai įvykdoma. Bet čia reikėtų ir kiek taupesnis pedalo vartojimas, kai kur naudojant ištiesinio, per visą taktą pedalizavimo, kai kur net pasiekiant visai be pedalo. "Kai-rysis" — "una corda" pedalas akompaniatoriui irgi visai prideda dažniau pavartoti. Šią "reviziją" pravedus, Jonas Govėdas bus tikrai puikus akompaniatorius.

Romas Bartuška. Leidinio kaina — 3 dol., galima gauti ir "Drauge".

Lietuvių foto archyvo rengiamos mūsų nuotraukos menininkų parodos Jaunimo centre, Chicagoje, jau virto kasmetinė tradicija. Taipgi įprasta tradicija vir-tė ir faktas, kad, kiekvienų metų paroda atidarant, išleidžiama ir praėjusių metų parodos puošni knyga — albumas. Štai čia ir minime tokį gražų leidinį, kuriame parankiai galime apžvelgti vienerių metų mūsų nuotraukos menininkų rinkinius darbus. Iš viso knygoje jų parodyta net 83. Priekyje keli puslapiai komentarinių ir įvadininių tekstų. Tai sukaupinė daugiau kaip 60-ties

mūsų fotografų knygine paroda.

• **GAUDEAMUS, 1975 m. Nr. 2.** Gaudeamus yra Stundėnų ateitininkų sąjungos žurnalas, kuris išeina, kai redakcija turi surinkusi pakankamai medžiagos. Redaguoja Algis Norvila ir Rasa Razgaitienė. Bendradarbiai: Petras Sandanavičius, Onilė Vaitkutė. Laužymas: Algis Norvilos, Vytautas Pranašius ir Rasos Razgaitienės. Redakcijos adresas: 19 Chestnut St., Brooklyn, New York 11208. Iliustracijos Petro Sandanavičiaus. Fotografijos ir viršelis Algio Norvilos.

Siame numeryje: Kandidatams skirtos mintys (Linas Sidrys). Gyvenimas ir aš (Linas Vaitkus). Tikro inteligento — šviesuolio tipas (Zivilė Kliortė); Studentės malda (Onilė Vaitkutė); Didvyriai (Onilė Vaitkutė); Quo vadis, ateitininke? (Vida Sidrytė).

• **LIETUVIŲ DIENOS, 1975 m. spalio mėn. Nr. 8.** Leidžia A. Skirius. Redaguoja Redakcinė kolegija. Metinė žurnalo prenumerata — 10 dol. Redakcijos ir administracijos adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029.

Šį kartą Jonas Mulokas rašo apie architektūros meną ir lietuvių, duodama niekur nespausdinta J. Tininio apybraiža ir Mildos Mildažytės poezijos puslapis. Į Sovietų Sąjungos ūkinis "laimėjimus" žvelgia Vladas Juodeika. Spalvingu pabiru pažeria Pr. V. Anglų kalba spausdinamuos puslapiuos liečiami Encyclopaedia Britannica klystkeliai ir teikiama Aušros Marijos Juršienės informacija apie kultūrinį gyvenimą okupuotoj Lietuvoje.

• **Juozas Prunskis, LITHUANIA.** Published by Lithuanian American Co. Council. Chicago, Ill. 1976.

Anglų kalba, 32 psl., labai parankaus formato brošiūra. Tai miniatiūrinė enciklopedija, lie-

čianti Lietuvos istoriją, šandieninę Lietuvos situaciją ir lietuvių tautos valstybines bei kultūrinės aspiracijas. Leidinys iliustruotas temai parinktomis nuotraukomis.

• **LAIVAS, 1975 m. lapkričio mėn. Nr. 11.** Religinio ir tautinio gyvenimo mėnesinis žurnalas. Leidžia Marijonų vienuolija. Redaguoja kun. J. Vaskas, MIC. Redakcijos ir administracijos adresas: 4545 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata Amerikoje ir Kanadoje 4 dol., kitur — 5 dol.

Siame numeryje: Nijolės Sadūnaitės teismas; Prisimenant mirusiuosius; Trečioji Evangelija. Mintys Adventui; Juozapas Egipte bado metu. Pomirtinis teismas ir kt.

• **SKAUTŲ AIDAS, 1975 m. spalio mėn.** Oficialus Lietuvių skautų sąjungos organas. Leidžia LSS Tarybos Pirmija. Redaguoja A. Namikienė, 6041 So. Fairfield Ave., Chicago, Ill. 60629. Administruoja A. Orenas, 6842 So. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629. Prenumerata metams 5 dol., garbės prenumerata 10 dol., garbės leidejo prenumerata 25 dol.

Gražiai tvarkomas, gausiai iliustruotas leidinys, kuriame akivaizdžiai regima mūsų skautų ideologinė ir praktinė veikla.

• **VYTIS, 1975 m. lapkričio mėn. Nr. 9.** Lietuvos Vytis mėnesinis žurnalas. Spausdinama medžiaga daugiausia pateikiama anglų kalba. Redaguoja Loreta I. Stukas, 1467 Force Drive, Mountside, N.J. 07092. Metinė prenumerata 5 dol. Administracijos adresas: Vytis, 2524 W. 45th St., Chicago, Ill. 60632.

Siame numeryje plačiau yra minima Vytis žurnalo 60 metų sukaktis, nuotraukomis ir žodžiu prisimenant jo ankstesnius redaktorus ir dabartinius vadovus.

PREMIJOS IR BOMBOS

(Atkelta iš 3 pusl.)

Goncourt" premija, kitą rytą Molotovo bomba buvo išsprogdinta prieš knygų leidyklą Seul, kuri yra išleidusi Jack Thieuloy romaną. Taigi, premijos, romanai ir bombos.

Bet tuo visa tragikomedija nepasibaigė. Emile Ajar, per savo advokatą Gisele Halimi pareiškė, kad jis atsisako priimti jam skirtą premiją. O savo romano leidėjai yra pasakę: "Jei pasakysite žurnalistams mano adresą, jus užmušiu..." Tuo tarpu jis gyvena Danijoje.

Tačiau nėra tos paslapties, ku-

ri neiškiltų į viešumą. Praslinkus vos savaitei po Goncourt premijos paskyrimo paslaptį Emile Ajar, žurnalistai sušaukė, kad tasei Ajar š tikrųjų yra Paul Pavlovič, 34 metų amžiaus, vedęs, gyvena su žmona ir dukra Pietų Prancūzijoje, Cahors (Lot provincijoje). Ajar-Pavlovič, pasakęs, kad atsisako Goncourt premijos (bet ne romano autoriaus teisų ir atitinkamo honoraro už parduotą romaną), tuo pat su šeima paliko savo gyvenvietę, ir nežinoma, kur jis dabar yra. Gal vėl išvyko į Daniją, kur turi namus ir kur praleidžia didelę metų dalį.

J. Sav.

"Dialogas su lietuvišiais"

Atvykstantiems iš Lietuvos paviešėti pirmąsias galima pasiūlyti paskaityti žurnalisto ir kritiko Bronio Rallos veikalą "Dialogas su lietuvišiais" (560 psl.), kur plačiai aptariami lietuvių ir tautos bendravimo ir laisvės kovos būdų klausimai. Knyga išsigyti ar užsisakyti dabar galima "DRAUGE". Kaina \$5.00. Ilimojams gyventojai prideda 5% mokesčių.

A. TVERAS
LAIMODAI IR BRANGENYBES
Pardavimas ir laisvumas
2646 W. 69th Street Tel. EE 7-1941

KALĖDŲ EKSKURSIJA LIETUVON

Kelionė: 6 naktys Vilniuje, 1 dienos išvyka Kaune,
3 naktys Vienoje (kur Naujus Metus sutiksime)
4 naktys Munchene

nuo gruodžio 22 d. iki sausio 5 d.
Tiktai — \$969.00

Ekskurcija išvyksta su Lufthansa Kompanija
iš Bostono ir New Yorko.

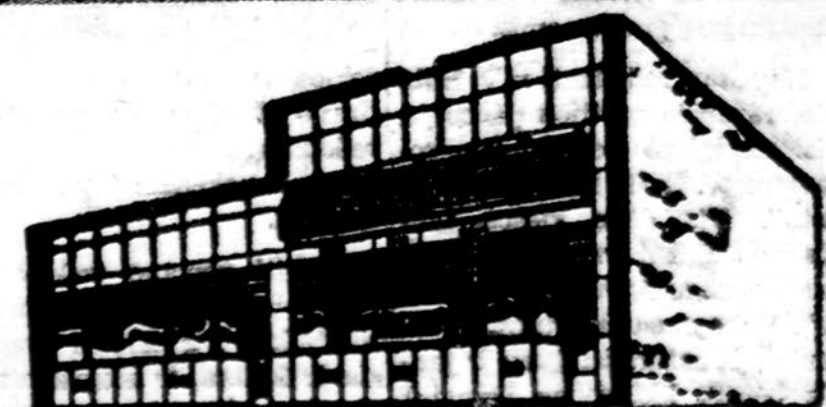
Norintieji gauti daugiau informacijų prašom
kreiptis į:

ALGIRDA MITKŲ
8 White Oak Road, Newton, Mass. 02188
Tel. (617) 969-1190

arba

GALAXY TOUR & TRAVELS
141 Linden Street, Wellesley, Mass. 02181
Tel. (617) 237-5502

Prašome panaudoti šią puikią progą
aplankyti Lietuvą per šventes.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
R. R. PIENKIEWICZ, Pres.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

VALANDOS: RESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiadi. naktys
ANTRAD. ir PENKTAD. — 9 v. r. iki 5 v. vak.
PIRMAD. ir KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 5 v. v.

7%

Mokamas už 6 m.
certifikatus.
Minimum \$1,000

6 1/2%

Mokamas už 1 m.
certifikatus.
Minimum \$1,000

5%

Mokamas už
laikotarpio
apmokėjimą

PENIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PĖLNO NUOSIMCIS NUO 1 D.
Dividendi mokami kas 3 mėnesiai.

Povilo Puzino "Zvejs" monografijos aprašas

Kultūrinė kronika

Poetas Tomas Venclova prašo leidimo išvykti iš Lietuvos

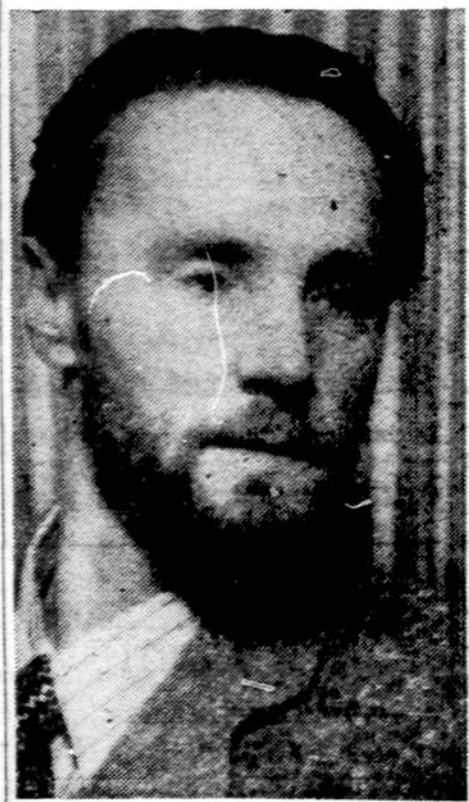
Zinomo sovietinio kolaboranto Antano Venclovo sūnus Tomas Venclova šiuo metu yra vienas iš talentingiausių jaunuosios kartos poetų okupuotoje Lietuvoje. Tačiau tiek gyvenime, tiek kūryboje kvailinginiu tėvo keliu jaunasis poetas nenuėjo. Todėl yra patekęs partijos nemalonėn, nepriimtas visai į Rašytojų sąjungą, prisitaikėliu ignoruojamas. To nepakeldamas, jisai įteikė Lietuvos komunistų partijos centro komitetui pareiškimą, prašydamas jam leisti išemigruoti užsienį. Visas jo pareiškimą yra paskelbtas tik ką Vakarų pasiekusiam "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" devynioliktoje numerioje. Pareiškimas bus netrukus atspausdintas mūsų laikraščio dieninėje laidoje, kur duodami puslapis po puslapio visi Kronikos tekstai. Čia tik pacituosime pora ištraukinių sakinių iš poeto Tomo Venclovo pareiškimą (data 1975.V.11) partijos centro komitetui:

"Komunistinė ideologija man tolima ir, mano manymu, didelė dalimi klaidinga. Jos absoliutus viešpatavimas atnešė mūsų šaliai daug nelaimių. Informacinei barjerai ir represijos, taikomos kitiems manantiems, stumia visuomenę į stagnaciją, o šalį į atsilikimą. (...) Mūsų šalyje man užkirsta platus ir viešos literatūrinės, mokslo, kultūrinės veiklos galimybės. (...) Deja, nemoku rašyti 'į stalčių'. Ieškau kontaktų su auditorija ir ieškosiu jų bet kokiomis aplinkybėmis. Kitokio darbo, išskyrus literatūrinį ir kultūrinį, nesugebėčiau ir nenorėčiau dirbti. Tačiau kultūrinio darbo galimybės man kasmet siaurėja, ir pati mano egzistencija šioje šalyje darosi beprasmiška ir abejotina. (...) Prašau

leisti man, remiantis Visuotinė žmogaus teisių deklaracija ir veikiančiais įstatymais, išvykti su šeima gyventi į užsienį. Mano draugo Jono Jurašo ir kitų draugų pavyzdys rodo, kad tai nėra neįmanoma".

JONO RIMSOS TAPYBOS PARODA BOLIVIJOJE

Bolivija Jono Rimšos vis dar negali pamiršti ir, tur būt, niekada nepamirš. Štai ir dabar, lapkričio 11 d., sostinėje La Paze, reprezentacinėje Museo Nacional de Arte patalpose buvo atidaryta Jono Rimšos tapybos darbų paroda. Išstatyta 60 darbų. Visi jie yra iš 1940-1950 metų dekadės, parodai sutelkti iš privačių rankų ir galerijų pačioje Bolivijoje. Parodos proga išleistas puikus leidinys — katalogas,

Dail. Jonas Rimša

Prof. Juozo Brazaičio vienerių metų mirties sukakties minėjimas, surengtas Lietuvių Fronto Bičiulių Chicagoje, Jau-mo centre, lapkričio 30 d. Viršutinėje nuotraukoje — minėjimo publika. Pirmoje eilėje iš kairės į dešinę: dr. Kazys Ambrozaitis, inž. Antanas Rudis, dr. Juozas Meškauskas, dr. Adolfas Damušis, vysk. Vincentas Brizgys, Lietuvos gen.konsulė Juzė Daužvardienė, dr. Antanas Razma, kun. Juozas Vaisnys, S.J., dr. Juozas Girnius ir kt. Apatinėje nuotraukoje instrumentinis trio minėjime atlieka Chopino ir Schuberto kūrinius. Iš kairės į dešinę: Povilas Matukas, Manigirdas Motekaitis ir William Cernota.

išpuoštas spalvotomis Jono Rimšos darbų nuotraukomis. Jame randame žymiųjų bolivičių meno kritikų atsiliepimus apie Jono Rimšos kūrybą. Rašo J. Alvestegui, J. Bedregal ir G. Garron. Suminėtos ir 21 dailininko pavadės, kurie kadaise buvo čia, Bolivijoje, Jono Rimšos mokiniai. Taipgi paminėta, kad Jonas Rimša yra lietuvis.

Jonas Rimša šiuo metu gyvena Kalifornijoje, Santa Monicoj, netoli Los Angeles. Bolivičių jis yra laikomas kone tautiniu jų dailininku. Mat, ilgus metus begyvendamas Bolivijoje, bemokydamas jaunąją jų menininkų kartą ir betapdamas šio krašto gamtovaizdžius, džungles ir žmones (daugiausia indėnus) jis tapo bolivičiams labai savas.

DEŠIMTMETIS BE KIPRO BIELINIO

Gruodžio 7 d. sueina 10 m. kai netekome Kipro Bielinio, kuris mirė 1965 m., turėdamas 82 m. amžiaus. Buvo atkaklus kovotojas prieš caristinę okupaciją. Žandarų persekiojamas, slapstėsi Latvijoje, veikė su darbininkija, buvo rusų areštuotas. Steigiamoji ir kitų seimų narys. Sovietų ir vokiečių okupacijos metu dirbo pogrindy, Vlako narys, redagavo Socialdemokratą, o JAV-e — darbo keleivio redakciją. Parašė atsiminimų knygas: Dienojant, Penktieji metai, o taip pat veikala: "Teroro ir vergijos imperija Sovietų Rusija".

K. Bielinis taip nekenė dik-tatūrinės prievartos, kad net savo testamentu paliko premiją už geriausią veikala, atskleidžiantį komunistų teroro baisumą. Ta premija įteikiama šiandien Elenai Juciūtei Jaunimo centre, Chicagoje.

VAKARAS SU KOMPOZITORIUM VLADE JAKUBENU NEW YORKE

Vaižganto kultūros klubas š. m. gruodžio 13 d. (ateinantį šeštadienį) 7 val. 30 min. vak. Kultūros židinio didžiojoje salėje (361 Highland Blvd., Brooklyn) rengia Chicagoje gyvenančio, žinomo mūsų kompozitoriaus prof. Vlado Jakubėno kūrybos vakarą. Tai bus puiki proga New Yorko ir apylinkės lietuviams susitikti su kompozitorium ir pasigrožėti jo kūrybos brandžiais vaisiais. Programoje: kompozitorius Vladas Jakubėnas kalbės apie lietuviškosios muzikos raidą; kompozitorius — dirgintas Jeronimas Kačinskas apžvelgs Vlado Jakubėno kūrybą; kompozitoriaus Vlado Jakubėno kūrinius atliks: Aldona Kepalaitė (fortepijono kūriniai), Elena Kuprevičiūtė (smuiko kūrinys), Irena Stankūnaitė (dainos), Judy Shiffers (čelo kūrinys). Solistam akompanuos pats autorius — kompozitorius prof. Vladas Jakubėnas.

KUN. V. BAGDANAVICIAUS PASKAITA

Winnebago indėnų gentis, gyvenanti apie šiandieninį Green Bay miestą Wisconsin, yra suorganizavusi savo religinę tautosaką į keletą epų. Kun. V. Bagdanavičius, MIC, savo paskaitoje pateiks Chicago lietuvių mąstan-

čiai visuomenei du Winnebago indėnų epus ir pažvelgs į juos kaip į krikščioniškų vertybių pranešėjų. Paskaitą ruošia LKM Akademijos Chicago židinio valdyba gruodžio 7 d., sekmadienį, lygiai 1 val. popiet. Jaunimo centre. Visuomenė kviečiama dalyvauti.

ZIGMO UMBRAŽONO KELIONIŲ IŠPŪDŽIAI KULTŪRINĖJE VAKARONĖJE

Jaunimo centro kavinės kultūrinio vakaronių lankytojai puikiai prisimena Zigmo Umbražono ten papasakotus ir ekrane parodytus jo kelionių išpūdžius po Artimuosius Rytus. Dabar vėl čekiečiams bus proga su Zigmu Umbražonu pakeliauti: ateinantį penktadienį (Gruodžio 12 d.) 7 val. 30 min. vak. Jaunimo centro kavinėje jis pasidalins išpūdžiais iš kelionių po Pietų Ameriką. Pasakojimas bus iliustruojamas jo paties darytomis spalvotomis skaidrėmis.

Kada jau esame beveik išvakarėse mūsų jaunimo kongreso, netrukus prasidedančio taipgi

Pietų Amerikoje, ši kultūrinė vakaronė ne vienam kongreso proga ten vykstančiam bus labai gera išankstinė informacija ir įvadas kelionėn.

LITUANISTIKOS INSTITUTAS INFORMUOJA

Lituanistikos instituto kalbos skyriaus vedėju sekantiems trejiems metams išrinktas dr. Antanas Klimas, Rochester, N.Y., universiteto profesorius ir departamento vedėjas. Kalbininkas Leonardas Dabirūnas buvo Kalbos sk. vedėju nuo 1972 metų, o prieš tai prof. dr. Antanas Salys. Skyrius turi 14 narių. Rinkimai atlikti korespondenciniu būdu.

Lituanistikos institutas išleido vysk. M. Valančiaus biografiją. Prezidiumo išdinininko dr. T. Remeikio rūpesčiu, finansuojant dr. Mykolui Morkūnui, atspausdinta nauja istoriko prof. kun. Antano Alekso parašytosios vysk. M. Valančiaus biografijos laida. Įvadą parašė istorikas Vincas Trumpa. Kitur nespausdintais dokumentais papildė teisin. Jonas Dainauskas. Ši knyga, kaip ir ankstesnieji Lituanistikos instituto leidiniai sukrauti 2422 W. Marquette Rd., Chicago, Ill. 60629, Lietuvių Fondo raštinėje, ir "Drauge".

ČIURLIONIŠKOJI IVAIRENYBĖ KAUNE

Vienas kolega žurnalistas, aistringas visokių keistybės kolekcionierius, andai parodė ranka rašytą skelbimėlį, kurį jis nulupo nuo stulpo Kaune, Rotušės aikštėje, prie autobusų stotelės. Tame skelbimelyje mėlynu ant balto parašyta: "Parduodu Drezdeno Čiurlionį, kas padarys bulgariskus kailinius".

Kadangi iš pradžių ne visai susigaudžiau, apie ką čia kalbama, bičiulis paaiškino. "Drezdeno Čiurlionis" yra Vokietijos Demokratinėje Respublikoje išleista G. Vaitkūno knyga - albumas "Čiurlionis". O "padaryti bulgariskus kailinius" reikšia sudaryti galimybę šį daiktą nusipirkti. Ir pridūrė, kad Kaune (o gal ir Vilniuje) už vokiškąjį "Čiurlionį" gali gauti bet kokį deficitą, priėmti pas geriausią gydytoją, įsigyti taloną užsieniui baldams ir t.t.

Rimtai pagalvojus, beliktų tik džiaugtis, kad žmonės taip trokšta meno, kad dideli menininkai turi galios ne tik dvasinėse, bet ir materialinėse sferose. Antra vertus, Kaune juk yra M. K. Čiurlionio galerija, ten kabo originalai, kurių nepakeis jokios reprodukcijos, jokie albumai. Kas kita — bulgariški kailiniai... ("Literatūra ir menas" 1975m. lapkr. 7 d.)

Filmų įvairumai

STASĖ SEMENIENE

Rimti ir svarbūs dalykai sprendžiami be jokio tikslo

Geriausias pavyzdys, kad negalima spręsti apie filmo gerumą, vien jo pradžia pamatius, yra spalvotasis "The devil is a woman".

Pačioje pradžioje jis net užimponuoja žiūrovą — atrodo patrauklus, skamba taip rimtai ir svariai, kad įtraukia lyg į pinkles.

Turintis atsiveria Romoje, vienoje lauko kavinėje, kurioje jauna rašytoja Rodolfa užkalbina ir net pasamdo senstelėjus lenkų kunigais — prel. Badensky parašyti jo memuarus. Kunigas gyvena dideliame katalikiškame bendrabuty, vienuolių seserų užlaikoma, Romoje. Daugiausia jame gyvena turistų ir pravažiuojančių svečių, bet čia yra ir saulėje nuolatinių gyventojų. Su savimi jie nešioja apšunkusias sąžines iš savo tamso praeities. O tos didžiosios slapstys yra: jaunas princas, italų aristokratų šeimos, besididžiuojančios net vienu buvusiu popiežiumi jų giminėje, narys myli savo seserį ne visai broliška meile; pagyvenęs kubiškas vyskupas, susimaišęs kolaboravime su Castro; jauna moteris Emily, kalta dėl savo vyro mirties, ir taip toliau vis pinasi nelaboji virtinė.

Bendrabutį geležine tvarka valdo griežtoji vienuolė sesuo Geraldine (Glenda Jackson), kuri miega ant grindų ir kitaip save nelepina.

Atrodo, kad režisierius Damiano Damiani norėjo pasakyti, jog jaunasis rašytojas maištauja prieš sesers Geraldinės režimą. Jis mato nuolatinius gyventojus, kaip kalinius, ne tik geležinių bendrabučių taisyklių suvaržytus, bet ypač vienuolės dominuojančius.

Nederėtų atskleisti filmo pabaigos, kuri nesurpantama nei žiūrovui. Ypač žinant puikiosios aktorės Glenda Jackson vaidybinių pajėgumą, stebėtina, kaip ji pakliuvo į tokį filmą be sielos. Nepadaidėta nei didžiosios, niūrios problemos, nei reikšmingos, stiprios kalbos, nei, pagaliau, beveik bauginas ritmas — filmas praeina

niekio nepasakęs. Atrodo, kad ir pats režisierius nežino, ko jis norėjo. Ir taip iš sujauto filmo neišskyja joks stipresnis charakteris — vien tik atskiros figūros šachmatų lentelėje. Stundo juos režisierius, leidžia jiems gražiai kalbėti, bet — jokio tarpusavio ryšio nėra.

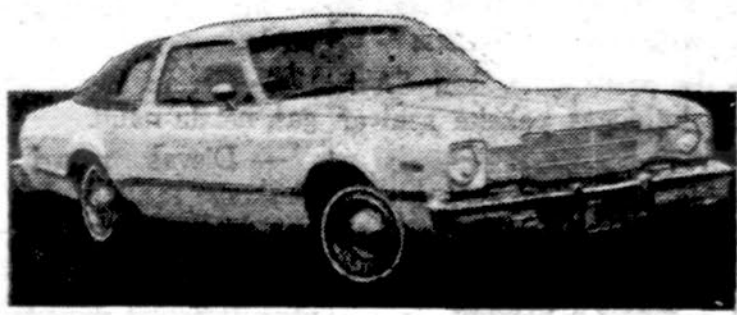
Dėl įvėtų plikumų, kai kurių erotinių scenų visai nepatartina jaunesniems, kaip 18 m. O dėl filmo lėkštumo, nieko nepasakant, jo nemačiusieji tik sutauptys laiką.

ISIGYKITE PATVARIĄ IR EKONOMIŠKĄ SUSISIEKIMUI PRIEMONĘ

Mes stengiamės duoti lietuviams geriausią patarnavimą ir geriausias pirkimo sąlygas.

VOLARE visiškai naujas mažas PLYMOUTH

Ekonimiškas — iki 25 mylių gailonu

Sutaupysit iki \$2,300.00 pirkdami 1975 metų Chrysler ar Plymouth.

Turime jaunuoliams mašinas: Cadillac, Buick, Pontiac, Oldsmobile ir kitų, taipgi importuotų įvairių kaimų. Pradedant nuo \$50.00. Mūsų dirbtuvėse prityrę mechanikai patalsys karoseriją (Body), sparnus (Fenders) ir sureguliuos motorą.

BALZEKAS MOTORS, 4030 S. Archer VI 7-1515

Seniausios automobilių pardavėjas Chicagoje, gerbiama virš 30 metų.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai proga. Pirmą užbaigtą foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. PROspect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629

PHILOMENA SAKO:

Nėra kitos Taupymo Bendrovės, turinčios Valstijos ar Federalinį Charterį, kuri mokėtų didesnius procentus, negu Chicago Taupymo ir Skolinimo Bendrovė. Nėra nei taupymo bendrovių, kurios būtų saugesnės ar duotų geresnį patarnavimą.

Certificate account	Minimum balance	Annual yield	Effective yield
One Year Certificate	\$1,000	6½%	* 6.81%
30 Month Certificate	\$1,000	6¾%	* 7.08%
4 Year Certificate	\$1,000	7½%	* 7.90%
6 Year Certificate	\$1,000	7¾%	* 8.17%

* These rates assume interest if left on deposit for one year. By Federal regulation "a substantial interest penalty is required for early withdrawal of certificate accounts".

CHICAGO

savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

MOTERŲ METAI

Ši mėnesį baigiasi moterų metai. Net gaila, nes Moterų metais buvo kiek linksniau gyventi, negu šiaip paprastais vyrų metais. Moteris garsėjo Indijoje, kur Indira plekė per galveles tiems, kurie nelabai sutiko su jos sumanymais, Argentinoje garsėjo Šokėja prezidentienė Peronienė, kuri valdė, sirgo, atsistatydino, savo patarėjus prilaikė ir atleidinėjo ir iš viso šokinėjo, kaip jau buvo Ispanijoje įpratusi. Šiaip ar taip, moterų metais moterys valdžioje buvo labai madoje ir labai tragiška, kad lietuvių visuomenėje moterys per daug neiškilo. Pvz. vadinama reorganizuota bendruomenė trenkė totalinį smūgį, pasiskirdama savo vadove Birutę Kemžaitę. Ši kovojo su jos garbintojais ir puolėjais, su jai prietariais ir nepritariačiais, su jos metų slėpėjais ir skelbėjais ir pagaliau trenkė viską ir pasitraukė, nebesulaukusi nė Moterų metų pabaigos, po to išspausdindama "Naujienose" straipsnį "J. Jašinskas Liucipieriaus apsiirėtimo ekstazėje". Be abejo, tokie tragiški įvykiai nėra labai malonūs mūsų visuomeninėje veikloje, kuri moterį gerbia. Toks bendruomeninių vaikų palikimas nėra jau labai išskirtinis, nes kaip skelbia "U. S. News and World Report" žurnalas Moterų metais moterų daugiau pabėgo iš šeimų negu vyrų. Šiais moterų metais Amerikoje skyrybų buvo apie milijoną. Iš šimto šeimų išsiskyrė 48. Taigi, moterų metai buvo efektingi.

Žmonos liepiamoji nucsaka vyrui

Kelk. Nepavėluok į darbą. Ap-sivilk gėlėtus marškinus. Išgerk arbatos. Nevaikščiok per klimą. Užrakink duris. Palaikyk rankinuką. Nesitaikyk.

Pietauk restorane. Imk pirmąjį. Alaus negerk. Pasivaikščiok. Nusipirk žurnalą. Su niekuo nesiginčyk. Iš darbo sugrįžk anksčiau. Algijui neskambink. Sužinok apie Gabrėnus. Na, eik. Palauk! Pasitaisyk kaklaraištį. Nu-pirk kopūstą. Būk žvalus.

Uždaryk duris. Nesirem ranka į sieną. Padėk kopūstą. Nešėl! Pakabink švarką spintoje. Atsi-kvėpk. Ateik į virtuvę. Palaikyk samtį. Prispauk pirštu dangtį. Valgyk. Nepalik morkų. Dar valgyk. Gerai sukrumtyk.

Ijunk televiziją. Prigulk pail-sėti. Paduok lėkštelę. Nelisk su ci-garete. Išeik į koridorių. Su kai-myne nesisveikink. Vaizduok kad nepažįsti.

Ateik. Nuleisk pečius, jauskis laisvai. Atsiek viršutinę sagą. Praverk langelį. Ijunk lygintuvą. Paduok raudonus marškinus. Su-gauk musę.

Išjunk televiziją. Eik miegoti. Persirenk. Nusiplauk kojas. Sušildyk vietą. Pasislink. Nekvėpuok į ausį. Pamyluok. Na, miegok.

A. T.

REDAGUOJA DR. S. ALIŪNAS

Chilpancingo mieste susitarė, kad kas neįvykdys to pažado, turės visą amžių girti Moterų metus ir išpeikti save kaip niekam tikusį vyrą. Bet policija juos nuo šių efektyvių moterų metų iškilnių sulaikė.

JAV prezidento žmona šiais Moterų metais padarė labai reikšmingų pareiškimų, per televiziją duodama savo dukrelei teisę į meilę, o pati pasisakė, kad ji, kai tik yra proga, skuba į vyro miegamąjį. Žinoma, šis antrasis jos teigimas kiek susilpnina Moterų

Tikrai vyriškas darbas

metų reikšmę, bet vis tiek šie metai įeis į istoriją, kaip metai, kada moterys posėdžiavo, savo konferencijoje plūdo vyrus ir tarp savęs mušėsi.

Moterų metais Balfio pirmininkė buvo Marija Rudienė ir vėl tokia liko ir toliau, nepaisydama, kad kiti metai bus nebe moterų.

Moterys valdo pasaulį visada, o ne kokie ten vyskupai. Stai vysk. Valančiaus viename minėjime į Tautinius namus buvo susirinkę 50, o į madų parodą Jaunimo centre — 500. Todėl į Al-tos banketą, šeimininkė buvo išrinkta S. Semėnienė, o pernai O. Gradinskienė, gi Lietuvių fon-do koncertą rengia M. Remienė. Moterys narsesnės už vyrus, todėl karininkų Ramovė ne tokia narsi, kaip jų žmonių Birutės draugija.

Kad svečius labiau patrauktų, alinės ir valgyklos pavadintos moteriškais vardais, kaip tai Pa-langa, Rūta, Tulpė, Neringa, Ro-ma, o ir visi uraganai vadinami moteriškais vardais.

Taigi moterų metai reikšmingi.

Efektingoji moterų veikla žemėje, pagal žvaigždes danguje

ANGLŲ KALBOS KERTELE

"Akiračiai" spalio mėn. numeryje rašo: "Draugo redaktorius nemoka anglų kalbos" ir pacituoja, kad blogai išverstas straipsnis apie Encyclopaedia Britannica.

Bet kitame puslapyje cituoja straipsnį iš "Draugo" ir anglišką sakinį nurodo taip: "They just love to hate Amerika". Lenkiam galvą drąsai, Akiračių redaktorius galėtų būti astro-nautais, nes mokymai anglų kalbos, nemokėjo teisingai nurašyti iš "Draugo" angliško sakinio.

DIDELĖ NAUJIENA

Lietuvių Fondo bankete dalyvaus v-bos pirm. dr. Antanas Razma. (Naujienos, 11, 30)

"VILNIES" TEIGIMAI

"Vilnis" rašo, kad su J. Jan-kum pasikalbėjimas "Drauge" apie jo novelę, išspausdintą "Gintajame Krašte", yra dary-tas A. Barono. Tenka pasakyti, kad čia tiek teisybės, kiek būtų teisybės, teigiant, kad "Vilnis" redaktorius Jokubas yra Abisi-nijos karalius.

ALIJOSIŠKI LAISKAI

— Veliuoniški tvirtina: "Aukš-čiausio teismo teisėjas Douglas turėtų "Alijošiaus lapų" paban-dyti. 77 metų seniuo kitokių vais-tų nėra, tik "Alijošiaus lapai", jeigu jis nori grįžti teisėjauti. Pa-ralyžuoti teisėjai, galės ir toliau daryti paralyžuotus sprendimus visai Amerikai. "Alijošiaus lapai" paralyžuotam Douglui vieninte-lis atjaunėjimo vaistas. Jis galės teisėjauti ir vesti dar jaunesnę žmoną nei dabar turi".

— Californietis pageidauja: Tik Tau, Aliūnai, pasakyk

galiu, kad kapą metelių jau turiu; Sprandas rambėja, pinigine storiėja, Pakausis plinka, O moterys dar vis patinka, Kad pratęčiau tuos laiminguosius metus, Atsiųsk man "Alijošiaus lapus".

Ir toliau tokie turėtų būti. Tegu ir labai gražus giedantis gaidys, bet vis dėlto naudingesnė kiaušini-us dedanti višta.

P. T.

Spaudos apžiūrėjimas

SOVIETINĖJE MOKYKLOJE APIE AMERIKONISKUS GRŪDUS

Amerikietis kolumnistas Art Buchwald, kurio straipsnius spausdina daugelis amerikiečių dienraščių, lapkričio 2 d. straipsnyje rašo apie amerikiečių grūdus ir Sovietų mokyklą.

Sovietinis mokytojas mokinių klausia:

— Gerai, draugai vaikai, šiandien mes kalbėsime apie maistą. Kuris didžiausias žemdirbystės kraštas pasaulyje?

— Sovietų Sąjunga, drauge mokytojaus, — atsako chorų vai-kai.

— Tai gerai. O dabar mes kalbėsime apie Sputniką.

— Drauge mokytojaus!

— Kas yra, drauge Ivanai?

— Jei Sovietų Sąjunga di-džiausias žemdirbystės kraštas pasaulyje, — kodėl mums reikia pirkti kviečius ir kukurūzus iš J. A. Valstybių?

— Aš džiaugiuosi, kad iškėlei šį klausimą, tu mažasis buržuas, kontrevoliucionierius, maisto. Priėjus, kodėl perkame grūdus iš J. A. Valstybių, yra detantė. Mūsų vadas, draugas Brežnevas neša taiką pasauliui, priimdamas kapitalistų pertekliaus maistą, kurio mums nereikia. Detantė anglų kalboje reiškia "pirkti grūdus".

— Drauge mokytojaus, kodėl J. A. Valstybės turi kviečių ir ku-kurūzų perteklių?

— Dėl to, tu kvailuti, Ivanai, kad J. A. Valstybės neturi penk-mečio plano, o augina daugia, negu gali suvalgyti. Sovietų Są-jungoje auginame tik tiek, kiek reik maisto kiekvienam, tai-gi nėra eikvojimo. Bet kapitalis-tai sėja kviečius ir kukurūzus ar jiems reikia, ar nereikia.

— Kodėl jie taip daro, drau-gė mokytojaus?

— Tai paprasta. Tenai nėra

valstybės planavimo komisijos,

kuri pasako, kiek jie gali auginti kviečių ir grūdų.

— Bet, drauge mokytojaus, jei valstybės planavimo komisija pa-sako Sovietų žemdirbiams, kiek jie gali auginti kviečių, o jie už-augina kiekvienam kiek reikia, tai ką mes darysime su Ameri-kos kviečiais.

— Valgysime, tu trockininke! Mes valgysime amerikiečių grū-dus, įrodydami J. A. Valstybėms, jog komunizmas nusipenės kapi-talistų klaidomis. Ar galime da-bar kalbėti apie Sputniką?

— Drauge mokytojaus, ar ne-geriau būtų atsisakyti pirkti Ame-rikos kviečius, nes tuo būdu jie apsisunkins, tada pas juos bus depresija, ir mes galėsime juos palaidoti?

— Ivanai, tu keli kvailą klau-simą. Jeigu perkame Amerikos kviečius, duonos kainos kyla J. A. Valstybėse, o tada — depresija, ir galų gale ateina revoliucija.

— Atsiprašau, drauge moky-tojaus: aš čia klausinėju tik dėl savo motinos.

— Kodėl?

— Dėl to, kad sakė nebegalė-sianti man duoti duonos užkan-džiui.

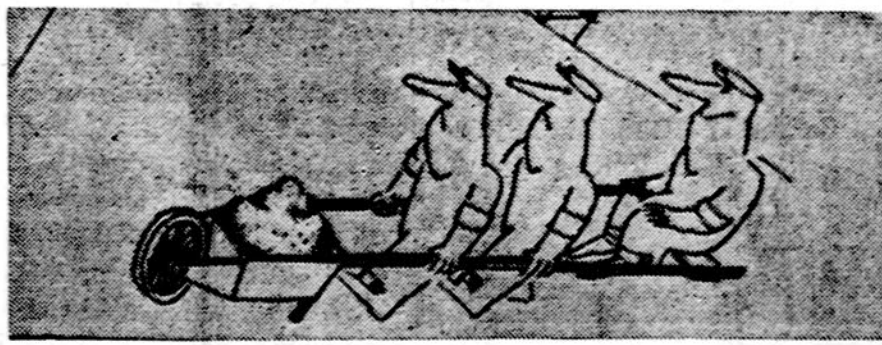
— Niekus šneki, kad tavo mo-tina negalėjo nusipirkti duonos, kada Sovietų Sąjunga užaugino kitą rekordinį javų derlių. Pakel-kite rankas, kurių motinos negal-ėjo šlyti nusipirkti duonos! Nu-leiskite rankas, jūs kvailiai! Ar norite, kad mus visus suimtų.

— Ką pasakyti mano motinai, drauge mokytojaus?

— Pasakyk jai, kad mūsų di-džiojo vado draugo Lenino žmo-na sakė, kada jai pasakojo, jog žmonės neturi duonos.

— O ką sakė, drauge moky-tojaus?

— Tegu valgo pyragą.

Pagal tarybinį planą du veža, o trečias registruoja, kaip atliekamas penkmečio planas.

BENDRABUTY

Iš kolchozo atvažiuo tėvas ap-lankyti mieste naujakurio sūnaus. Eidamas koridoriu, tėvas apsi-dairė ir paklausė:

— Kuriems galams korido-riuje tiek daug spintų?

— Čia, tėte, ne spintos, o kambariai.

VIENO GANA

— Niekuomet nebandyk auk-lėti kitą žmogų būti panašiu į tave. Tu žinai ir Dievas žino, kad vieno tokio kaip tu yra gana".

"Readers Digest" July, 1975

DARBAS IR NERVAI

Vienas plieno darbininkas, ka-rodamas viršum miesto ant sta-tomojo dangoraižio pastovų, ko-respondento paklaustas, kaip jis gavo tą darbą, atsakė:

— Vairuodavau anksčiau mo-kyklos autobusu, bet nervai neiš-laikė.

KAS LABIAU BIJO

— Atiduosiu dėdei! — sako verkiandam vaikui mama, rody-dama į nepažįstamą vyriškį.

— Dėde, o jūs pagąsdinkite mamą ir paimekite mane, — su-šnibžėjo vaikas ir dar garsiau ėmė verkti.

MELAGYSTĖ

Mama pasakoja savo ketverių metų sūnui, kaip ji skrido lėktu-vu.

— Nemeluok, — sako sūnelis.

— Kaipgi tu galėjai įlpti į lėk-tuvą, jei jis skrenda taip aukštai?

A. G.

DIAGNOZĖ

Vieną Chicagos veterinarijos gydytoją klausia žurnalistas:

— Ar pastebėjote, kad "Aki-račių" buldogas pakeitė spalvą? Pajuodavo.

— Ne, nemačiau, tačiau, jei tikrai juodavo, tai ženklas, kad arba serga arba jau šiaip greit stips, — atsakė gydytojas.

"Kas nori gerai tapyti, tas turi drįsti suklaidinti žiūrovą".

Kun. F. Jucevičius

TAKA

Dirba ir galvos, ir širdys, ir rankos, Dirba vieningai, taupydamos laiką: Ruošiasi kovai už tikrą taiką. Kartuves stato ir lieja patrankas, —

T. Ališas

PATARIMAI VYKSTANTIEMS Į JAUNIMO KONGRESĄ

R. Kasparas paskelbė informa-ciją, kaip reikia pasiruošti kelio-nei į Pietų Ameriką. Kai kuriuos patarimus persispausdiname, no-rėdami padėti važiuojantiems ir besirengiantiems važiuoti. Pata-rime rašoma:

"Perkai nereikalingi ir, grei-čiausiai, sunku parduoti. Mote-rims patariame pasiimti moteriš-kus reikmenis, nes išvykos orga-nizatoriai negali žinoti ko kokiai damai gali prireikti. Nesivežti narkotikų, nes už juos visą kon-gresą gali patupdyti už storų sienų. Nesivežti politinių knygų su įtartinais pavadinimais, k. a. Ko-munizmas Vytauto Didžiojo lai-kais. Būdami knygyne, neisigyki-te pornografijos, ten draudžiama. Labai svarbu į lėktuvą atvykti laiku, nes, lėktuvui pakilus, jūs

įs jaunimo kongreso. "Labai atsi-prašau, pone pirminke, negaliu ateiti į Kongreso komiteto posėdį.

MINTYS PRAKALBOMS PAGERINTI

— Yra daug žmonių, kurie, vaikais būdami, netikėjo Kalėdų seneliu, dabar jau stato už arklius lenktynėse.

— Kultūringas ūkininkas yra tas, kuris, karvei įėjus į jo butą, atsistoja.

— Meilės ir proto ligos daž-niausiai pasireiškia kartu.

— Sunki pinigine — jaunina širdį.

— Jei Dievas šiandien gyven-tų ant žemės, žmonės išdaužytų jam langus.

— Kada tėvas duoda sūnui, abu juokiasi. Kada sūnus duoda tėvui, abu kelia triukšmą.

— Visados atminti, jog pinigai — tai ne viskas, tačiau pirma jų daug pasidaryk, prieš pasakoda-mas tokius niekus.

— Santuoka kai kuriems vy-rams — tarsi krienai: jie giria ją ašarodami.

— Dažnas vyras geria, kas pa-duodama, bet labai rūpestingai tikrina į savo automobilį pila-mus degalus.

— Kai kurie žmonės meta vie-ną dolerį bažnyčios rinkliavai, o tikisi penkių dolerių atsakymo už savo maldas.

— Pusė tiesos yra visas melas.

— Protingas girdi vieną žodį, bet supranta du.

— Kvailas, ilgai maudydama-sis vonioje, užmiršta nusiprausti veidą.

— Geriau vienas senas drau-gas, nei du nauji.

— Dievas neturi pinigų ir bankuose saskaitų. Jis iš vieno ima, kitam duoda.

— Savo vargus ir nepasiseki-mus, visuomet pasakok savo prie-šams. Jie labai mėgsta juos.

— Kvailumas yra labiausiai užkrečiama liga, ja visi suserga.

— Daug žmonių prašo Dievo duonos kasdieninės 1950 metų kaina.

— Aukščiausias teismas išaiš-kino, kad nebūtų trukdymų mo-terims būti moterimis, praneša U. S. News 14 July, 75 page 69.

bilietas nevertas popieriaus, ant kurio atspausdintas, ir išvykos org-anizatoriai jums nieko negalės padėti, nes bus išvykę į ten, kur jūs nesijotote.

Nesišvaistyk doleriais, nes jų su broliai žino, kad mes jų turi-me, bet nežino kiek. Kad dolen-riai neprapultų, laikyti saugioje vietoje. Moterys žino kur. Jei kas ten kiš ranką, žinokite, kad tai ne komplimentas. Iš valstybės į val-sybę pinigai netinka, nes, peržen-gus valstybės sieną, jie pavirsta į margus popierius.

Jaunimo prašome visur savo tarpe kalbėti lietuviškai, bet iš-vykos organizatoriai žino, kad jaunimas to nedarys. Nėgana to, jaunimas dar ko gero susiburs į JAV, Kanados, Australijos ir pa-našias grupes ir kongresą padarys tikrai prasmingą, atbula prasme. Kadangi išvykos organizatoriai nieko negali padaryti, atkreipki-te dėmesį į jų bejėgiškumą ir ty-čia pradėkite kalbėti lietuviškai".

AVINĖLI, PASIPURTYK

(Lietuvių fondui milijono dolerių surinkimo metinę sukaktį šven-čiant)

"Avinėli, pasipurtyk", Seną pasaką menu, Ir vėl tenka ją atkurti Tekmėje šitų dienų.

Reikia mokslo knygos kurti, Einam verst naujų vagų, — Avinėli, pasipurtyk, Baisiai reikia pinigų.

Reikia jaunimus suburti, Reikia ateičiai jėgų, — Avinėli, pasipurtyk, Baisiai reikia pinigų.

Reik nukirpti ir pridurti, Pilti skėdį ant liū, — Avinėli, pasipurtyk, Baisiai reikia pinigų.

Stengias Fondas — avinėlis, Bersto maišą pinigų, O spauda, ji pesikėlus, Dar papurto už ragų.

Nes sunku galus sudurti Veiklai priešų ir draugų — Avinėli, pasipurtyk, Baisiai reikia pinigų.

Dr. S. Aliūnas

PABLO PICASSO IR KAREIVIS

Kadaise amerikietis kareivis užsuko į garsaus dailininko Pab-lo Picasso studiją Prancūzų Ri-vjeroje. Jis porino dailininkui, kad jaučias pasibaurėjimą mo-derniaja tapyba, nes ji nerodo tikro gyvenimo — pramanyta. Picasso patraukė pečiais, bet nie-ko nesakė. Po kelių minučių ka-reivis išdžidžiai parodė momentinė savo merginos draugės nuo-trauką.

— Nuostabi! — tarė Picasso. — Ar ji ir tikrai tokia maža, kaip šitoji?

Čia seniau buvo vyriškas darbas, bet dabar link jo veržiasi ir mote-rių.